

SEANCES DU MARDI 12 MARS 1985  
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 12 MAART 1985ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI  
NAMIDDAGVERGADERING

## SOMMAIRE:

## LONGES:

Page 1787.

## MESSAGES:

Chambre des représentants, p. 1787.

## HOMMAGE A LA MEMOIRE DE M. CONSTANTIN TCHERNENKO, PRESIDENT DU PRAESIDIUM DU SOVIET SUPREME DE L'UNION DES REPUBLIQUES SOCIALISTES SOVIETIQUES:

*Orateur: M. le Président*, p. 1787.

## PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1985.

Projets de loi ajustant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1984.

Discussion générale (suite). — *Orateurs: MM. W. Peeters, Delcroix, Vandermeulen, Deconinck, Vangeel (fait personnel), Humblet, Van In*, p. 1787. — *M. Hansenne*, ministre de l'Emploi et du Travail, *Mme Remy-Oger*, p. 1799.

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1985.

## Discussion et vote des articles:

Au tableau budgétaire: *Orateurs: M. Van In, M. Hansenne*, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 1803.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1984-1985  
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1984-1985

## INHOUDSOPGAVE:

## VERLOF:

Bladzijde 1787.

## BOODSCHAPPEN:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 1787.

## HULDE AAN DE NAGEDACHTENIS VAN DE HEER CONSTANTIN TSJERNENKO, VOORZITTER VAN HET PRESIDIUUM VAN DE OPPERSTE SOVJET VAN DE UNIE DER SOCIALISTISCHE SOVJETREPUBLICEN:

*Spreker: de Voorzitter*, blz. 1787.

## ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1985.

Ontwerpen van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1984.

Algemene bespreking (voortzetting). — *Sprekers: de heren W. Peeters, Delcroix, Vandermeulen, Deconinck, Vangeel (persoonlijk feit), Humblet, Van In*, blz. 1787. — *De heer Hansenne*, minister van Tewerkstelling en Arbeid, *mevrouw Remy-Oger*, blz. 1799.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1985.

## Beraadslaging en stemming over de artikelen:

Bij de begrotingstabel: *Sprekers: de heer Van In, de heer Hansenne*, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 1803.

Projets de loi ajustant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1984.

Discussion et vote des articles, p. 1805.

#### ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1799.

#### COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modifications):

Page 1807.

#### PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 1807.

M. R. Gillet. — Proposition de loi instaurant le travail au profit de la communauté comme peine de substitution.

#### PROPOSITION (Dépôt):

Page 1807.

M. Boel. — Proposition de déclaration de révision de la Constitution.

#### INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 1808.

M. Wyninckx au ministre de la Défense nationale sur « la manière dont le Parlement et l'opinion publique ont été informés de l'évolution des travaux à la base de Florennes, en vue d'y installer des missiles de croisière ».

Mme N. Maes:

a) au ministre des Communications et des Postes, Télégraphes et Téléphones, sur « le préjudice subi par les familles nombreuses et les pensionnés à la suite de l'instauration de la carte Z »;

b) à M. Coens, ministre de l'Education nationale, sur « la situation de l'enseignement primaire à Fouron ».

M. De Smeyter au ministre des Affaires sociales et des Réformes institutionnelles et au secrétaire d'Etat aux Pensions sur « la sommation envoyée à divers pensionnés à l'effet de recouvrer des arriérés de cotisations sociales ».

M. de Wasseige au ministre des Affaires économiques sur « les contradictions que présente l'attitude qu'il a prise à l'égard du revisoriat d'entreprises dans les institutions d'enseignement subventionné ».

Ontwerpen van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1984.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1805.

#### REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 1799.

#### SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijzigingen):

Bladzijde 1807.

#### VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1807.

De heer R. Gillet. — Voorstel van wet tot invoering van arbeid voor de gemeenschap als vervangende straf.

#### VOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 1807.

De heer Boel. — Voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

#### INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 1808.

De heer Wyninckx tot de minister van Landsverdediging over « de wijze waarop Parlement en openbare opinie werden ingelicht over de evolutie van de werkzaamheden op de basis te Florennes, met het oog op het toekomen van de zogenaamde kruisraketten ».

Mevrouw N. Maes:

a) tot de minister van Verkeerswezen en Posterijen, Telegrafie en Telefonie, over « de benadeling van grote gezinnen en gepensioneerden naar aanleiding van het invoeren van de Z-kaart »;

b) tot de heer Coens, minister van Onderwijs, over « de toestand van het lager onderwijs te Voeren ».

De heer De Smeyter tot de minister van Sociale Zaken en Institutionele Hervormingen en tot de staatssecretaris voor Pensioenen over « de aanmaningsbrief gestuurd aan diverse gepensioneerden ten einde achterstallige sociale bijdragen te innen ».

De heer de Wasseige tot de minister van Economische Zaken over « de tegenstrijdige standpunten die hij ingenomen heeft ten opzichte van het bedrijfsrevisoraat in de gesubsidieerde instellingen van onderwijs ».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

M. Coen, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Coen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 05 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

Mme Delruelle-Ghobert, pour raison de santé; MM. Vandenhove, pour d'autres devoirs; Friederichs, pour des obligations professionnelles, demandent d'excuser leur absence à la réunion de cet après-midi.

Afwezig met bericht van verhindering: Mevrouw Delruelle-Ghobert, om gezondheidsredenen; de heren Vandenhove, wegens andere plichten; Friederichs, wegens beroepspllichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

BOODSCHAPPEN — MESSAGES

**De Voorzitter.** — Bij boodschappen van 28 februari 1985 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1<sup>o</sup> Houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1985;

Par messages du 28 février 1985, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1<sup>o</sup> Contenant le budget du ministère de la Défense nationale pour l'année budgétaire 1985;

2<sup>o</sup> Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1984;

2<sup>o</sup> Ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1984;

3<sup>o</sup> Houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1985;

3<sup>o</sup> Contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique de l'année budgétaire 1985;

4<sup>o</sup> Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor het begrotingsjaar 1984;

4<sup>o</sup> Ajustant le budget du ministère de l'Intérieur de l'année budgétaire 1984;

5<sup>o</sup> Houdende de begroting van het ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1985;

5<sup>o</sup> Contenant le budget du ministère de la Justice de l'année budgétaire 1985;

6<sup>o</sup> Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1984;

6<sup>o</sup> Ajustant le budget du ministère de la Justice de l'année budgétaire 1984;

7<sup>o</sup> Houdende de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1985;

7<sup>o</sup> Contenant le budget des Affaires culturelles communes de l'année budgétaire 1985;

8<sup>o</sup> Houdende aanpassing van de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1984.

8<sup>o</sup> Ajustant le budget des Affaires culturelles communes de l'année budgétaire 1984.

— Op de agenda geplaatst.

Inscrits à l'ordre du jour.

Bij boodschappen van dezelfde dag deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals het door de Senaat werd geamendeerd, het ontwerp van wet houdende bekrachtiging van het koninklijk besluit van 29 december 1984 tot verlenging van de bepalingen van de herstellwet van 10 februari 1981 tot invoering van een solidariteitsbijdrage ten laste van de personen rechtstreeks of onrechtstreeks bezoldigd door de openbare sector, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 113 van 23 december 1982 en bij de herstellwet van 31 juli 1984.

Par message du même jour la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tel qu'il a été amendé par le Sénat, le projet de loi portant ratification de l'arrêté royal du 29 décembre 1984 prorogeant les dispositions de la loi de redressement du 10 février 1981 instaurant une cotisation de solidarité à charge des personnes rémunérées directement ou indirectement par le secteur public, modifiée par l'arrêté royal n° 113 du 23 décembre 1982 et par la loi de redressement du 31 juillet 1984.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

HOMMAGE A LA MEMOIRE DE M. CONSTANTIN TCHERNENKO, PRESIDENT DU PRESIDUM DU SOVIET SUPREME DE L'UNION DES REPUBLIQUES SOCIALISTES SOVIETIQUES

HULDE TER NAGEDACHTENIS AAN DE HEER CONSTANTIN TSJERNENKO, VOORZITTER VAN HET PRESIDUM VAN DE OPPERSTE SOVJET VAN DE UNIE DER SOCIALISTISCHE SOVJETREPUBLICEN

*M. le Président se lève et prononce les paroles suivantes que l'assemblée écoute debout:* Constantin Oustinovitch Tchernenko, président du Présidium du Soviet suprême de l'URSS, est décédé ce dimanche 10 mars à Moscou des suites d'une grave maladie.

Né en 1911 dans un petit village de la région de Krasnoïarsk en Sibérie, d'une famille d'agriculteurs modestes, Constantin Tchernenko est mis au travail dès l'âge de 12 ans. A 18 ans, il entre dans l'appareil des Jeunesses communistes. Mais ce n'est qu'en 1950 que sa route croisera celle de Leonid Brejnev, qui préside alors aux destinées de la Moldavie où lui-même a la responsabilité du secteur de la propagande. Dès lors, il liera son sort à celui de l'homme d'Etat soviétique, dont il deviendra le secrétaire à l'époque où, en 1960, celui-ci occupera les fonctions de chef de l'Etat.

Zodra Leonid Brejnev tot de hoogste verantwoordelijkheid in de USSR opklimt, na het vertrek van Nikita Kroetsjev, krijgt Constantin Tsjernenko de leiding van de algemene afdeling van de partij. In 1976 — hij is dan 65 jaar oud — wordt hij lid van het secretariaat van het Centraal Comité; einde 1976 wordt hij plaatsvervangend lid en een jaar later volwaardig lid van het Politbureau. In februari 1984 tenslotte volgt hij Joeri Andropov op als voorzitter van het presidium van de Opperste Sovjet.

Het lot heeft hem nauwelijks de tijd gegund om zijn stempel op het beleid van de USSR te drukken.

Op economisch gebied werden de proefnemingen met de rentabilisering van de bedrijven, waartoe onder zijn voorganger was besloten, voortgezet. Op internationaal gebied heeft de Sovjetrussische staatsman de dialoog met de Verenigde Staten over de ontwapening heropend en de ontwikkeling bevorderd van de bilaterale betrekkingen met de westerse landen, waar een aantal bezoeken van de heer Gromyko, minister van Buitenlandse Zaken, waren gepland.

Het internationaal beleid van Constantin Tsjernenko lag dus in de lijn die Leonid Brejnev had uitgezet.

Miné par la terrible maladie qui devait l'emporter, il n'a pu mener à bien les lourdes tâches qu'il avait entreprises.

Le Sénat de Belgique prend part au deuil qui frappe aujourd'hui le peuple soviétique et présente au Soviet suprême de l'URSS ses condoléances attristées. (*L'assemblée se recueille durant quelques instants.*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1985

ONTWERPEN VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1984

*Hervatting van de algemene beraadslaging*

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1985

PROJETS DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1984

*Reprise de la discussion générale*

**De Voorzitter.** — Wij hervatten de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Nous reprenons l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Emploi et du Travail.

Het woord is aan de heer Walter Peeters.

De heer W. Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, wij zullen ons onthouden van diepgaande kritiek op de juistheid van de werkloosheidscijfers. Wat maakt het trouwens uit voor de beoordeling van de werkloosheid of er enkele duizenden min of meer tot het half miljoen uitkeringsgerechtigden behoren, als uiteindelijk bijna een miljoen medeburgers, geregistreerd of niet, zonder werk zitten, voortijdig met pensioen gestuurd of in een of ander nepstatuut uit de werklozenstatistiek gehouden worden, of het noodgedwongen met een deeltijdse job moeten stellen?

De Volksunie is geen tegenstander van deeltijds werk, integendeel. Wij hopen dan ook dat de minister ons niet verkeerd begrijpt, maar we vinden het toch nogal grof het voor te stellen alsof deze mensen meteen verlost zijn van het werkloosheidsprobleem.

Een objectief beeld van de evolutie van de werkloosheid wordt slechts getekend door het aantal werkzoekenden, en dit is sedert 1982 bij het aantreden van deze regering met meer dan 200 000 gestegen. Bovendien is er een ontstellende aangroei van het aantal langdurig werklozen. Het aantal mensen dat meer dan twee jaar werkloos is, steeg sedert 1982 van 35 naar 49 pct. van het totaal aantal werklozen.

Naast de maatschappijbedreigende angstaanjagende jeugdwerkloosheid is er de sociale problematiek van de veertiger of vijftiger die zonder job valt, zonder veel hoop nog ooit aan het werk te kunnen. Dat is een drama dat misschien niet zozeer tot de verbeelding spreekt als dit van de jonge afgestudeerde die doelloos de arbeidsmarkt afdwelt, maar dat is minstens van een even aangrijpende tragiek. Het hoeft hier niet meer te worden betoogd dat de werkloosheid de grootste gesel is van onze huidige crisismaatschappij. De tewerkstelling zal dan ook de prioriteit bij uitstek zijn van elk beleid in de komende jaren. Daarover is iedereen het eens.

Maar hoe?

Wij gaan ons evenmin bezondigen aan detailkritiek van de verschillende fragmentarische maatregelen die de minister reeds heeft getroffen om de werkloosheid te stabiliseren, in te dijken en zo mogelijk te doen teruglopen. Dit betekent niet dat deze maatregelen daarom onze kritiekloze goedkeuring zouden hebben; er zijn tal van maatregelen die wij als minder gelukkig aanvoelen. Hoe dan ook, het bleef bij fragmentarische maatregelen, onvoldoende gecoördineerd, zonder algemene doelgerichte strategie. Naar onze overtuiging vergt een fenomeen, dat dermate maatschappijomvattend is, een meer globale politiek.

Bovendien is de huidige crisis veel meer dan een louter materiële crisis: het is een mentaliteitscrisis. Voor de werkloze bevolking, die een steeds omvangrijker groep uitmaakt, geldt de dringende noodzaak van een ernstige opvang en niet alleen van de louter materiële noden door werkloosheidsuitkeringen. Vooral de werklozen hebben in vele gevallen de hoop op een toekomst opgegeven. De huidige werklozenwerking kunnen wij hooguit wat bezigheids therapie noemen, of een sociaal-technische welvaartsinspuiting met chronische verdoving tot gevolg.

Bovendien gaan wij met grote schreden onstuitbaar naar een volkomen nieuwe visie op arbeid. Arbeid zal morgen niet zijn wat het vandaag is. Ook in deze boeiende evolutie staat de werkloze grotendeels buitenspel. Hij neemt dus niet alleen niet meer deel aan het huidige productieproces, maar ook in de stroomversnelling van onze maatschappij wordt hij meegesleurd als doelloos rondtollend brandhout.

Het hoeft dan ook nauwelijks te verwonderen dat zelfs medisch, rondit gesproken wordt over het psychosomatisch «syndroom van de werkloze», dat de artsen spreken over het «rouwproces van de ontslagene» met alle symptomatic van dien, geheel analoog met deze van hem of haar die het onvervangbaar verlies van een geliefde dient te verwerken.

Druggebruik, alcoholisme en overgebruik van psycho-farmaca wordt meer en meer het trieste levensprobleem van vooral jonge werklozen. Relationale problemen teisteren in hoofdzaak gezinnen die door werkloosheid getroffen worden.

Kortom, de werkloosheid is meer en meer een zo breed en allesomvattend maatschappelijk probleem dat het met een louter fragmentarische beleidsstrategie niet eens meer kan worden benaderd.

Juichkreten om het minder snel toenemen of het zelfs zogezegd stabiliseren van de naakte werkloosheidscijfers lijken ons dan ook, op zijn zachtst uitgedrukt, misplaatste euforie en zelfs brutaal optimisme.

Een globale tewerkstellingsstrategie die niet alleen de economische wetmatigheid respecteert en stimuleert, maar die vooral de lethargie van de in hun werkloosheidsstatus geïnstalleerde werklozen met verantwoordende en reële hoop op een toekomst kan doorbreken, wordt inderdaad de grootste, zoniet de enige prioriteit van elk beleid.

Een dergelijke globale tewerkstellingspolitiek zal in ieder geval moeten steunen op vier belangrijke pijlers: een voldoende economisch herstel, sanering van de rijksfinanciën en een gecorrleerde parallelle, fundamentele hervorming van zowel de fiscale wetgeving als van de sociale zekerheid. De werkloosheid zal in steeds mindere mate de taak worden van alleen een minister van Tewerkstelling en Arbeid.

De maatregelen die tot nog toe door deze regering, vooral door de minister van Tewerkstelling en Arbeid, werden genomen, waren eenzijdig gericht op de inkomsten uit arbeid, terwijl de inkomsten uit kapitaal werden gespaard en zelfs bevorderd. En toch brachten deze maatregelen geen verlichting van de werkloosheid en geen sanering van de overheidsfinanciën mee.

Vanuit de krachtlijnen van de Vlaams-nationale beginselen van het individueel en fundamenteel recht op inkomen en op arbeid heeft de Volksunie op een soepele en pragmatische wijze een eigen globale tewerkstellingsstrategie opgebouwd. In haar sociaal-economische visie heeft de tewerkstelling voor de Volksunie steeds centraal gestaan als belangrijkste optie voor een volksnationaal gericht globaal beleid. Hierbij gaat de Volksunie ervan uit dat om werkplaatsen te behouden en om er nieuwe in het leven te roepen, er een breed en stevig economisch draagvlak nodig is. De economie moet draaien. De concurrentiekracht van de bedrijven moet worden gehandhaafd en zelfs verstevigd. Subsidies aan bedrijven dienen vervangen te worden door een verlaging van de vennootschapsbelasting of andere fiscale of parafiscale stimuli. De chaotische reglementeringen dienen te worden vereenvoudigd en versoepeld.

Vooraf echter is een gedurfd en agressief tewerkstellingsplan nodig, dat van vindingrijkheid getuigt. De Volksunie heeft op haar congres van het voorbije weekeinde een dergelijk tewerkstellingsplan voorgesteld.

Wij hebben daar reeds vele jaren aan gedacht en gewerkt. In het benaderen van de alles omvattende problematiek van de monstrueuze werkloosheid die de westerse maatschappij en ook ons land bedreigt, is enige toelichting bij enkele kernideeën niet van belang ontbloeit.

De gezondmaking van de overheidsfinanciën zien wij op de eerste plaats in het licht van een consequente uitvoering van de staatshervorming. Veelvuldig studies van de jongste maanden bewijzen dat inderdaad een consequente uitvoering van de staatshervorming de eerste deblokkerende factor zou moeten zijn voor het stimuleren van een tewerkstellingsbeleid. Kijken wij naar de problematiek waarmee de geregeliseerde werkloosheidsbegeleiding, bij gebrek aan fundamentele middelen, op het ogenblik op het gemeenschapsniveau wordt geconfronteerd. Kijken wij naar de recente studies van het VEV en naar het recent uitgebrachte rapport van de commissie-Dillemans.

Een tweede belangrijke centrumidee is de bevordering van het investeringsklimaat die de Volksunie op de eerste plaats ziet door een ingrijpende verlaging van de vennootschapsbelasting met verplichte investering van de meerwinsten. Dit is voor de overheidsfinanciën trouwens bovendien, zonder meer, een positieve operatie.

De beloning van de creativiteit door het vereenvoudigen van de formaliteiten is een andere belangrijke fundamentele idee. De rompslomp waarmee zelfs kleine en pas startende bedrijven en KMO's worden opgezadeld, doet ons spreken van een grote demoraliserende invloed op beginnende bedrijven.

Wanneer wij zien met welke moeilijkheden kleine en middelgrote ondernemingen toegang krijgen tot de resultaten van het universitaire onderwijs, pleiten wij voor de oprichting van een investeringsfonds, voor marktinformatie en voor een ombudsdienst voor beginnende ondernemingen en KMO's.

Wij pleiten tevens voor de herverdeling van de arbeidstijd, niet op een lineaire wijze, maar op een meer genuanceerde manier, op basis van vrijwilligheid en vooral op basis van een aantal fiscale stimuli.

Wij durven ook pleiten voor de bevordering van de technologische vernieuwing door zonder schroom zo snel mogelijk onze plaats te bevestigen in de kennis- en informatiemaatschappij van morgen, niet alleen wat de toepassing van de technologie betreft. Het behoort ook tot onze mogelijkheden — onze universiteiten hebben het in de loop van de jongste jaren bewezen —, in de productie van de nieuwe technologie een belangrijk stuk van de arbeids- en de exportmarkt te veroveren. Het gaat niet op argwanend te blijven staan tegenover de technologie. Want,



bijna wetmatig zal de technologie een onvervangbare plaats in de arbeidsmarkt en in de produktiesfeer innemen.

De aanpassing van vorming en onderwijs aan de snel wisselende behoeften van het produktieapparaat en aan de onstuitbare wijzigingen in de arbeidsvormen is een andere prioriteit en een andere centrumidee in het uitstippelen van een globale strategie.

Zeer recent werd er een korte arrondissementale studie in het arrondissement Dendermonde en Sint-Niklaas beëindigd, waar het aanbod van de pas afgestudeerden van de tweede cyclus werd bekeken. Volgens de gegevens van de RVA bleek er een enorme discrepantie te bestaan tussen het aanbod op schoolniveau dat slechts voor enkele tientallen procenten was aangepast aan de arrondissementale vraag naar arbeidskrachten, wat betreft kwalificatie en voorbereiding op die vraag. Dat gold niet alleen door het schoolse onderwijs maar ook voor het inpassen van de afgestudeerden en de pas gevormden in het bedrijfsleven. Er moet een stimulans worden gegeven aan een strategie in die zin. Dat gebeurde reeds vanuit de gemeenschappen, wat onze lof en waardering wegdraagt. Momenteel worden wij echter nog geconfronteerd met een ontstellend gebrek aan middelen om ons onderwijs aan te passen aan de vereisten van een meer geëigende toekomstgerichte vorming en schooltijdse opleiding.

Wij pleiten ook voor het bevorderen en vooral voor het waarborgen van een sociale vrede die wij alleen zien binnen een consensusmodel van de overlegeconomie op bedrijfsniveau, een overlegeconomie waar ook arbeidersverenigingen meer en meer voor pleiten. Wij vragen ook prioritaire maatregelen voor het uitschakelen van de jeugdwerkloosheid. Geen enkele maatschappij kan zich het verlies van een generatie veroorloven. Nog in de loop van deze week zullen wij dienaangaande een prioritaire jeugdwerkloosheidsbestrijdend wetsvoorstel indienen.

Positieve maatregelen tegen het zwart werk zijn een belangrijke factor in een dergelijke globale strategie. Wanneer wij stellen dat de belangrijkste uit te voeren privé-werken en geleverde diensten zoals kuiswerk, schilderwerk, loodgieterij of sanitair werk fiscaal aftrekbaar zouden moeten worden gemaakt, dan meen ik dat iedereen die de situatie te velde enigszins kent vanuit de RVA of vanuit andere dicht bij de werksfeer aansluitende instanties, van oordeel is dat hier een belangrijk aanbod van tewerkstelling kan ontstaan.

Tenslotte pleiten wij voor het waarborgen van het recht op arbeid op ieder niveau, ook van de niet-produktieve arbeid, opdat de werklozen zin en inhoud aan hun leven zouden kunnen geven door sociaal zinvolle bezigheden en nieuwe vormen van arbeid en aldus niet zouden verstarren in mensonwaardige nutteloosheid en afhankelijkheid. Wij pleiten daarom voor een sociaal loon in plaats van werkloosheidskeringen. Een reële werklozenbegeleiding is binnen een globale tewerkstellingspolitiek minstens even dringend en essentieel als het creëren van nieuwe jobs. De mens leeft niet van brood alleen.

Naast het verstevigen van ons economisch draagvlak, mede door een agressief tewerkstellingsplan, is de sanering van de rijksfinanciën de tweede belangrijke pijler van een globale politiek, die prioritair en onverbrekelijk gericht is op de tewerkstelling. Hoge intrestvoeten tengevolge van de grote overheidsschuld maken immers risicodragende investeringen onaantrekkelijk en verlammen dus een nieuwe tewerkstelling. Wat men ook beweert: er kan nog ernstig worden bespaard door overbodige diensten te elimineren, door te snoeien in nutteloze uitgaven van de ziekenfondsen, van de gezondheidssector en van de overheid. Voorts moet de fiscale wetgeving dringend worden herzien in gezin- en kindvriendelijke zin. Het beslag van de overheid op de diensten moet verkleinen. De bestedingsmogelijkheden van de gezinnen moeten toenemen. Samen hiermee moet de reeds lang aangekondigde fundamentele hervorming van de sociale zekerheid op basis van een selectieve en doelmatige, rechtvaardige herdenking van de sociale rechten dringend worden aangepakt.

Het is de vaste overtuiging van de Volksunie dat alleen een dergelijke globale benadering van de prioritaire, alles overschaduwende werkloosheidsproblematiek tot een reële oplossing kan leiden. Deze globale strategie vereist echter een politieke mentaliteit, zonder welke ze niet kan slagen. Wie wil ijveren voor de maatschappij van morgen, moet ertoe bereid zijn een nieuw maatschappelijk contract te sluiten op basis van het consensusmodel. Hierbij mogen we evenmin de Europese en de werelddimensie uit het oog verliezen. Wij leven niet meer op het eiland van honderd jaar geleden. Het wordt bovendien steeds duidelijker dat binnen het huidige Belgisch kader een dergelijke globale strategie en de noodzakelijke omkadering ervan hoe langer hoe minder haalbaar zijn.

Volgens de Volksunie is alleen een confederale structuur bij machte om een oplossing te brengen voor het nationaliteitenconflict, dat, ook

inzake dit globaal sociaal-economisch beleid, het land steeds grondiger verdeelt en steeds verder immobiliseert. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Delcroix.

**M. Delcroix.** — Monsieur le Président, chacun sait bien qu'il est des jours où l'on n'est pas précisément bien dans sa peau, des jours où l'on voudrait être partout sauf précisément là où l'on est, des jours où l'on voudrait avoir à faire n'importe quoi sauf très exactement ce qu'on se trouve contraint de faire.

Eh bien, je crois que c'est à peu de chose près ce que doit se dire M. le ministre de l'Emploi et du Travail, au temps venu pour lui de matérialiser dans les chiffres du budget de son département, chacune des retombées de la politique gouvernementale.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail.** — Pas du tout.

**M. Delcroix.** — Les chiffres ne se commentent pas dès lors qu'ils sont autant de conséquences et de constats. C'est la conséquence d'une rigueur, dont nous voulons bien admettre, nous socialistes, qu'elle n'est pas tout à fait inévitable, mais que nous ne pouvons, pour autant, accepter comme un mal frappant à sens unique la classe laborieuse, tous les modestes, les fragiles et les « gagne-petit ».

Une rigueur qui ne connaît pas la solidarité, qui fait fi de l'équité la plus élémentaire, ce n'est plus de la rigueur: c'est de l'outrance et de l'injustice grave. Nous n'avons cessé de le proclamer ici depuis plus de trois ans.

Dès qu'il fut question de « pouvoirs spéciaux » nous avons — irréductibles démocrates que nous sommes — flairé le piège tout aussitôt. La machine néo-libérale était en marche, mais c'est hélas! en marche arrière qu'elle se mettait en devoir de pousser le monde du travail.

De mois en mois, et sous une pression sans cesse plus affirmée, « tirant sur tout ce qui bouge », si j'ose dire, le gouvernement a, en matière de législation sociale, poursuivi la mise en place d'un effarant processus visant à démanteler les protections les plus essentielles des travailleurs, celles-là dont ils étaient si légitimement fiers pour les avoir héritées de leurs pères ou pour les avoir eux-mêmes gagnées dans les rangs bien soudés de leurs organisations ouvrières.

Un processus aussi qui en s'en prenant aux travailleurs comme aux sans-emploi et à toutes les catégories d'allocataires sociaux, allait permettre que se réinstalle sournoisement autour de nous, une nouvelle forme de misère d'autant plus intolérable que, si large et si profond soit le fossé qui les en sépare, le capitalisme et les nantis de toujours ne se sont jamais aussi bien portés.

Et aujourd'hui, s'il fallait lui décerner une médaille, c'est assurément celle de la suite dans les idées que le gouvernement emporterait collégalement, ne serait-ce que pour persister à vouloir appliquer aux grands malades que nous sommes devenus, les remèdes pourtant catastrophiques qui nous ont mis dans cet état.

Et cet état justement, eh bien, c'est notre pouvoir d'achat qui ne cesse de s'écrouler: 13 p.c. de perte en moyenne d'ici à 1986, nous dit-on sans sourciller, tandis que les malades, les pensionnés et les chômeurs y laisseront 6 p.c. de plumes.

Cette perte en pouvoir d'achat, les travailleurs l'auraient acceptée si elle s'était traduite par une augmentation du volume de l'emploi. Hélas! sur ce plan, il faut déchanter: l'emploi a diminué de vingt-trois mille unités en 1983; il était encore en baisse en 1984 et le sera encore en 1985.

Pendant ce temps, et je cite ici le journal *La Cité* du 9 mars 1985: « Les revenus financiers touchés par les particuliers et les entreprises ont repris à leur compte les milliards épargnés sur les revenus du travail. »

Le rédacteur de *La Cité* écrit encore: « Dans ces dernières prévisions, le Bureau du Plan indique le doublement entre 1983 et 1989 des revenus de la propriété privée retournant à des particuliers et non pas réservés aux entreprises pour investir ou se diversifier. Leur part dans le produit national passerait de 637,8 milliards à 1 299,5 milliards, montant ainsi de 15,3 à 21,5 p.c., aux dépens notamment des revenus salariés qui reculeraient, eux, de 58,5 à 53,7 p.c. Ce transfert des revenus du travail vers les revenus de la propriété privée pose évidemment un gros problème d'équité sociale et fiscale. »

Le rédacteur de *La Cité* termine enfin par ces termes: « On comprend que certains membres du gouvernement s'énervent quand on l'évoque. »

Par ailleurs, sur le plan social, le gouvernement essaie de faire croire que les douloureux effets de la modération salariale n'affecteront pas les plus démunis.

C'est bien du contraire qu'il s'agit et c'est bien là aussi la caractéristique essentielle de toute une politique que le partenaire libéral tient solidement en main, sans tenir compte, du reste, des velléités de résistance de la démocratie chrétienne, détenue en otage, en quelque sorte, dans ces domaines économiques et financiers tout particulièrement. Mais notre « état de santé », c'est encore et surtout ce fléau du chômage et les drames multiples qu'il engendre. Et c'est à ce propos, essentiellement, monsieur le ministre de l'Emploi et du Travail, qu'il y a bien de quoi imaginer combien votre présence et votre rôle ici sont inconfortables.

Vous voici tenu, en effet, de tenter une fois encore de sauver la face, malgré l'implacable réalité des chiffres et avec pour seul encouragement les redondances des porte-parole du gouvernement, qui s'évertuent encore, bien maladroitement, à faire croire à une opinion publique, depuis longtemps échaudée, que le chômage serait stabilisé.

C'est tout juste le contraire qui est en train de se passer et seuls quelques astucieux artifices — qui ont désormais fait long feu — avaient donné du tableau une image moins alarmante.

On nous avait parlé de la période d'attente imposée aux étudiants du cru 1984. On avait fait comme si les nouveaux « temps partiel » n'étaient plus demandeurs d'emploi — à temps plein — puisqu'ils sortaient des statistiques du chômage.

Astucieuse technique de « camouflage », en vérité, mais qui ne suffit malheureusement pas à clairessemer les rangs devant les bureaux de pointage et qui n'offre qu'un bien maigre réconfort aux dizaines de milliers de travailleurs occupés dans les emplois précaires — mais hélas ! nécessaires, monsieur le ministre — ou à ceux qui se sont réfugiés, à leur corps défendant, dans l'austérité de la prépension.

Au total — ce chiffre a déjà été cité à plusieurs reprises —, près d'un million de nos compatriotes étaient ainsi exclus à la fin de l'année 1984 du circuit normal de la vie active, soit pas loin de 10 p.c. de la population de ce pays.

Et tout cela, monsieur le ministre, dans la rigueur, dans la modération tous azimuts. Et encore ! si ceux qui restent miraculeusement épargnés par ce cataclysme ne vivaient pas cependant dans l'incertitude sinon dans l'angoisse.

En effet, au lieu de renforcer la protection des travailleurs dont la situation est devenue plus difficile, le gouvernement, au contraire, a choisi de réduire encore ce qu'il leur restait de protection légale : qu'il s'agisse de l'assouplissement du droit de licenciement, du véritable démantèlement de la participation des travailleurs ou encore de la révision des règlements en matière de durée du travail, cette dernière mesure permettant aux entreprises de faire travailler « à la carte » — la carte qui est toujours dans le jeu du patron, bien sûr —, de concentrer le travail sur les périodes de forte demande, bref de rationaliser la production et même d'en augmenter le volume, tandis qu'ici aussi l'emploi ne peut enregistrer que des pertes.

Le gouvernement n'a pas changé de politique : pire, il en a renforcé son caractère outrancier.

Eh bien, les socialistes quant à eux n'ont pas changé d'avis : ils refusent d'être complices et de faire « porter le chapeau » à leurs amis les travailleurs. Ils refusent de croire que le désastre actuel est une fatalité et que les flots du chômage sont condamnés à grossir à l'infini.

Ah ! bien sûr, monsieur le ministre de l'Emploi et du Travail, une fois encore on peut admettre que vous n'avez pas la partie belle. Vous trouvez solidement encadré, presque en « résistance surveillée » dans ce gouvernement, contraint de transcrire en chiffres les appétits féroces de M. Gol et de ses amis. Et c'est ainsi que vous présentez votre budget avec des crédits insuffisants pour faire face à la marée hélas ! toujours grandissante du chômage.

Le chômage ? « Que voulez-vous qu'il fit contre tous ? » aurait pu dire Corneille. Il ne suffisait pas que des pertes d'emplois fussent enregistrées dans le secteur privé ; il y a également maintenant des « pourvoyeurs de chômage » dans l'équipe gouvernementale.

Malgré tous vos louables efforts, votre ministère n'est-il pas devenu, en fait, une sorte de dépotoir, de terrain vague où vos confrères, qui voient leurs ministères, viennent déposer, par convois entiers, les travailleurs dont ils n'ont plus besoin ? Hélas ! ceux-ci n'ont pas toujours pour autant, touché le fond du désespoir car après le chômage ... il reste le néant.

Et si généreuses que puissent être quelquefois vos intentions, les exclusions de ce dernier retranchement contre la misère pèsent sur les têtes comme autant d'épées de Damoclès.

Du reste, à quoi bon vous alarmer ? L'exemple, comme toujours, ne vient-il pas d'en haut ?

M. le Vice-Premier ministre Gol parlant récemment du chômage, n'a-t-il pas déclaré en substance qu'on y entrerait trop facilement et qu'on en sortait trop difficilement ? N'est-il pas révoltant de savoir qu'on en est arrivé là.

Je ne sais pas exactement, monsieur le ministre, ce que l'histoire retiendra de cette législature finissante, ni de votre gouvernement, ni de chacun de ceux qui y détiennent encore une part du pouvoir et qui auront bientôt à rendre des comptes.

Mais je suis en tout cas persuadé, à vous avoir souvent écouté et à vous savoir enfoncé de la sorte dans l'équipe Martens-Gol, que vous ne devez pas être un ministre heureux.

Car il n'est pas agréable, en effet, il n'est pas juste non plus, de supporter presque tout seul, à l'occasion, les conséquences de tout un processus savamment orchestré et tout entier braqué contre la classe ouvrière.

Quoi qu'il en soit, nous ne pouvons oublier que les seules victimes aujourd'hui, ce sont les travailleurs.

Et parce que les socialistes demeurent plus que jamais leur ultime rempart, ils vous disent par ma voix : Craignez leur colère ; craignez aussi d'être bientôt lourdement condamné pour avoir fait en sorte que l'expression « quart monde » soit cruellement à la mode de nos jours et que notre pays abandonne, les uns après les autres, les remarquables structures sociales qui en faisaient un modèle aux quatre coins de l'Europe. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandermeulen.

De heer Vandermeulen. — Mijnheer de Voorzitter, het tewerkstellingsbeleid waarvan wij de begrotingskredieten voor 1985 thans bespreken is een beleid in volle evolutie. Vooral in het licht van de huidige politieke toestand zal iedere verschuiving in het aantal werkzoekenden zekere reacties inzake beleidsopties op korte en middellange termijn met zich brengen, ook al kwamen deze beleidsopties niet altijd uitdrukkelijk voor in deze begroting die amper veertien dagen geleden in de commissie voor Sociale Aangelegenheden werd besproken. Volgens de voorgestelde begroting zullen de totale kosten voor de normale werkloosheidsuitkering in 1985 iets meer dan 126 miljard belopen. Rekening houdend met de administratieve onkosten zal het totale bedrag nodig voor de uitbetaling van de werkloosheidsuitkering 136 miljard belopen, dit is een verhoging met bijna 3 pct. ten opzichte van de aangepaste begroting 1984.

Uit het zeer degelijke verslag van collega Deleeck blijkt duidelijk dat de rijksbijdragen in de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen wordt beperkt tot iets meer dan 14 miljard of 10,4 pct. van de uitgaven inzake werkloosheid. Dit betekent zonder meer dat bijna 90 pct. van de werkloosheidsuitgaven wordt gefinancierd door het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers en via solidariteits- en andere bijdragen berekend op het loon, dus afgehouden van de produktiefactor arbeid. Dit alles is dus een zware belasting op de arbeid geworden waarbij men zich terecht kan afvragen in hoeverre dit economisch verantwoord kan blijven.

Los van dit alles en ter afronding van de voorliggende begrotingsgegevens, kan men dus stellen dat de begroting van het departement van Tewerkstelling en Arbeid voor 1985 vastgesteld werd op iets meer dan 91 miljard, wat neerkomt op een vermindering met iets meer dan 29 pct. ten opzichte van de aangepaste begroting van 1984.

De ervaringen uit het recent verleden sporen ons echter op nieuw aan deze cijfergegevens met de nodige omzichtigheid te benaderen. Immers, steeds meer en meer blijkt hoe moeilijk het wel is bepaalde begrotingsvoorstellen uit te voeren zoals vooropgesteld. Rekening houdend met de vele moeilijkheden en de nefaste gevolgen achteraf zou dit nochtans een prealabele voorwaarde moeten kunnen zijn.

Dit alles zal niet altijd gemakkelijk zijn binnen een sector waarvan de basiscomponenten in volle evolutie zijn.

Zo gaf bijvoorbeeld, een verkeerde telling van het aantal werklozen al onmiddellijk aanleiding tot enkele nieuwe voorstellen in het kader van een geheroriënteerd tewerkstellingsbeleid. Deze nieuwe voorstellen

gingen nagenoeg geheel de richting uit van de beroepsopleiding, een materie die sedert 1980 geregionaliseerd is.

Ook al kan men de aanleiding voorbarig noemen, de ernst van de zaak — namelijk het voeren van een aangepast tewerkstellingsbeleid — kan niet worden verhuuld. Het is dan ook in dit verband dat ik graag van de heer minister mocht vernemen of deze nieuwe tewerkstellingsideeën het voorwerp uitmaken van mogelijke tewerkstellingsplannen op zeer korte termijn.

Betekent dit dat de geformuleerde voorstellen in de richting gaan van de omscholing, herscholing, bijscholing, kortom in de richting van vormen van beroepsopleiding die sedert de staatshervorming van 1980 aan de gemeenschappen zijn toegewezen?

Betekent dit dat — rekening houdend met het advies van de Raad van State betreffende de oprichting van een Vlaamse dienst voor arbeidsbemiddeling en van een Vlaamse dienst voor beroepsopleiding, die trouwens al geruime tijd in decreten zijn goedgekeurd — deze Vlaamse dienst voor arbeidsbemiddeling versneld in werking zal treden door de afschaffing van de geregionaliseerde taken van de RVA en de overdracht van de middelen?

Los van deze lovenswaardige nieuwe ideeën is en blijft de tewerkstelling in ons land een zeer nijpend probleem.

De verwachte BNP-groei met 1,5 pct. is inderdaad te zwak om de bestaande tewerkstelling aan te houden. Ten opzichte van een te verwachten aangroei van de actieve bevolking met 16 000 personen verwacht men een verlies van 20 000 arbeidsplaatsen. Van meet af aan is dus al duidelijk dat, om een stabilisatie van de werkloosheid te bekomen, 36 000 nieuwe werkgelegenheden moeten worden geschapen.

Hoewel een tewerkstellingsbeleid momenteel kan inspelen op een meer algemene verbetering van de markteconomie, blijven andere factoren zoals de relatieve verlaging van de arbeidskost, de verdeling van de arbeid en de aanvullende tewerkstellingsprogramma's de voornaamste doelstellingen van een beleid op korte termijn. Hierbij moet zeker rekening worden gehouden met de arbeidsverhoudingen en andere waarden, zoals het gezinsleven en de bestaanszekerheid, willen wij onze eigenheid niet prijsgeven.

Wanneer wij de huidige toestand van de werkloosheid in België analyseren, dan constateren wij een stabilisatie van de werkloosheid in het algemeen en een verbetering van de toestand van de jeugdwerkloosheid in het bijzonder. Meer nog, eind december 1984 werd zelfs een aanzienlijke vermindering geconstateerd ten opzichte van december 1983. Dergelijke vermindering, op basis van vergelijking met het voorgaande jaar, deed zich voor het laatst voor veertien jaar geleden.

Zonder de hoge graad van de actuele werkloosheid uit het oog te willen verliezen, mogen we toch aannemen dat deze evolutie kenmerkend was voor een gunstige stabiliseringstrend van de werkloosheid.

Nochtans mogen wij niet uit het oog verliezen dat de economische crisis waarin ons land verzeild was geraakt op korte termijn niet omkeerbaar is. Onze internationale handelsbetrekkingen werden als gevolg van de economische crisis, die weliswaar van internationale aard was, grondig door mekaar gehaald, en stagneerden op grote schaal.

Negatieve groeipercentages van onze ondernemingen gaven vrij vlug aanleiding tot een zeer grote toename van de werkloosheid. Onze actiemogelijkheden binnen het internationaal kader bleken zeer beperkt en in vele gevallen onbestaande te zijn.

Meer nog, het is juist dat onze economie nog een tweede crisis doormaakte, namelijk een crisis van meer structurele aard. Immers, vrij vlug bleek dat onze ondernemingen onvoldoende innoverend of agressief waren om hun plaats op de buitenlandse markten te heroveren. Aansluitend hierbij moest men daarenboven in dezelfde periode sterk rekening houden met de zogenaamde technologische revolutie, met andere woorden, met het fenomeen meer goederen produceren met minder mankracht.

Het is duidelijk — en dit werd trouwens ook in het verslag van de Nationale Bank van België erkend — dat achter die algemene ontwikkeling vrij algemeen grote verschillen schuilgaan naargelang van de bedrijfstakken.

De werkgelegenheid groeide alleen in de diensten. In de industrie haalde de produktiviteitswinst het nog net op de groei van de produktie, zodat de werkgelegenheid opnieuw een daling te zien gaf, de zwakste evenwel van de jongste tien jaren. In de bouw ging de activiteitsstijging gepaard met zo'n sterke produktiviteitstoename dat er bijna evenveel

banen teloor gingen als de daling van de produktie met ruim 3 pct. in 1983 had veroorzaakt.

Er kan evenwel niet worden ontkend dat verscheidene overheidsbeslissingen die stabilisering van de werkgelegenheid in het geheel voor de bedrijven in de hand hebben gewerkt: het bestemmen van de opbrengst van een deel van de loonmatiging voor werktijdverkorting en aanvullende indienstnemingen, het verlagen van de sociale-zekerheidsbijdragen voor werkgevers die een eerste werknemer in dienst nemen en de financiële hulp voor werklozen die zich als zelfstandige vestigen.

De bijval van de deeltijdse arbeidsformules heeft wellicht in dezelfde zin gewerkt, maar bij gebrek aan volledige gegevens was het voor de studiedienst van de Nationale Bank moeilijk uit te maken of deze soort van arbeid zich in 1984 sterker heeft ontwikkeld dan in 1983.

Anderzijds moeten de bedrijfsleiders ook begrijpen dat de overheid niet blijvend kan over de brug komen met steeds maar meer nieuwe financiële middelen. Zo denk ik dat de overheid in de toekomst selectiever zal moeten optreden wanneer financiële steun gevraagd wordt door ondernemingen waarvan het bij voorbaat niet zeker is dat zij op een min of meer gezonde financiële basis kunnen produceren.

Ook zal de overheid, bij het ontwikkelen van initiatieven die tewerkstellingsbevorderend zijn, alsmede bij de voorstellen van arbeidsverdeling en bij projecten tot wedertewerkstelling, er zorgvuldig moeten over waken dat niet opnieuw de toevlucht tot de zogenaamde kunstmatige interventies wordt genomen.

Ik verklaar mij nader: er moet, meer nog dan in het verleden, selectiever worden omgesprongen met begrotingsmiddelen om te vermijden dat een tewerkstellingsbeleid wordt gevoerd dat slechts tot doel zou hebben een sympathieke bezigheidstherapie te ontwikkelen.

De idee dat, rekening houdend met het hoge aantal werklozen dat de vijfhonderdduizend heeft overschreden, het wenselijker lijkt hen zinvol bezig te houden, liever dan deze mensen te laten wanhopen in niets doen, is een doemdenken. Het is een doemdenken omdat er nog steeds niet-gelanceerde alternatieven zijn met een zeer grote kans op een geslaagde werkgelegenheidscreatie.

U, mijnheer de minister, gaf zelf zo'n initiatief aan, door voor te stellen de in het zwart werkende werklozen samen te brengen in VZW's. Het uitgespaarde financieringsmiddel zou allicht de uitgespaarde werkloosheidsvergoedingen kunnen zijn. Bovendien zou aan een vrijstelling van de sociale bijdragen kunnen worden gedacht. Met andere woorden, dit is niets meer noch minder dan een tewerkstelling door een drastische loonmatiging en een forse verlaging van de parafiscale druk.

In dit verband stelde *De Financieel-Economische Tijd* dat men, in plaats van dergelijke principes toe te passen op kleine toevallige groepen in kunstmatige circuits — wat trouwens concurrentievervalsing zou werken — eerder zou moeten opteren voor een toepassingsuitbreiding tot de hele produktieve sector.

Dit zou — steeds volgens *De Financieel-Economische Tijd* — kunnen gebeuren, ofwel door een strikte loondiscipline, ofwel door een verlichting van de fiscale en parafiscale lasten, ofwel door het inbouwen van meer flexibiliteit in de arbeidsvoorwaarden.

In dit voorstel wordt nadrukkelijk gemikt op een betere competitiviteit. Trouwens, de Nationale Bank toonde in haar jaarverslag expliciet aan, dat sinds de verbetering van de Belgische concurrentiepositie stilviel, het ook gedaan was met het winnen van buitenlandse marktaandeelen.

Bij de verdere uitstippeling van inzonderheid wedertewerkstellingsprogramma's en zowel bij de adequate verlenging van de akkoorden van 1983-1984 over de arbeidsverdeling, als bij de besteding van een bedrag dat overeenstemt met 1,5 pct. van de loonmassa aan bijkomende arbeidsplaatsen, kan dit misschien een gegeven zijn dat aandacht kan verdienen. Immers, de hele produktieve sector iets concurrentieler maken, wordt zeker vertaald in een echttere vorm van tewerkstelling; wat te verkiezen is boven elk kunstmatig tewerkstellingsobjectief om werklozen uit stem-pelokalen te houden.

Tenslotte, mijnheer de minister, zou ik willen eindigen op een gans ander terrein, met name, de eventuele sociale gevolgen van het automatiseringsproces.

Wanneer begin van de jaren zeventig de eerste automatiseringsprojecten op grote schaal ingang vonden, was men in het geheel niet bekommerd om de ergonomische kwaliteiten van het materiaal.

Pas jaren nadien formuleerden de gebruikers van, onder meer, beeldschermen klachten. Ongeveer tegelijkertijd verschenen in de pers artikels over de nadelige effecten van beeldschermen op de gezondheid, zoals



een vermindering van het gezichtsvermogen en stralingsgevaar. Onderzoeken werden uitgevoerd om de klachten te evalueren en op te lossen. Het directe gevolg bestond in corrigerende maatregelen zoals filters, herinplanting in functie van de lichtbronnen enzovoort.

Het voornaamste resultaat was evenwel de bewustwording dat men bij verder gaande automatisering vroegtijdig aandacht moest schenken aan de ergonomische kwaliteiten van de werkpost. Verscheidene van de ons omringende landen hebben het werken op bureautica-systemen wettelijk geregeld. Zo werd onder meer het werken op scherm beperkt tot dagelijks vier uren effectieve fixatiearbeid op beeldscherm. Bovendien worden jaarlijks of tweejaarlijks oogcontroles opgelegd.

Toch zij hier direct opgemerkt dat deze onderscheiden wetgevingen vrij vlug als zijnde « te rigide » werden ervaren. Immers, bij longitudinaal onderzoek konden geen organische oogafwijkingen worden vastgesteld, terwijl vermoeidheid bij langdurige fixatie zeer sterk persoonlijk afhankelijk blijkt te zijn.

Rekening houdend met deze buitenlandse voorbeelden, zou ik graag vernemen welke de huidige stand van zaken is op wetgevend gebied. Daarenboven dring ik aan op het nastreven van een soepele toepassing.

Ik besluit.

De voorliggende begrotingsvoorstellen kunnen een zeer ernstige bijdrage leveren tot verdere stabilisering en mogelijke vermindering van het hoge werkloosheidscijfer.

Het uitwerken van initiatieven binnen de vooropgestelde begrotingsenveloppe zal daarenboven de geloofwaardigheid van het tewerkstellingsbeleid onderstrepen.

Het is vooral in deze laatste optiek dat mijn fractie vertrouwen stelt in de voorgestelde tewerkstellingsdoelinden en de voorliggende begroting zal goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Deconinck.

**De heer Deconinck.** — Mijnheer de Voorzitter, de bespreking van de begroting van Tewerkstelling en Arbeid is volgens mij een zeer belangrijke bespreking. Het tewerkstellingsbeleid zou de ruggegraat moeten zijn van het beleid van deze regering omdat, gezien het aantal werklozen dat ons land nu telt, een sterke tewerkstellingspolitiek niet anders kan dan het maatschappelijk bestel in belangrijke mate verbeteren. Ik denk hier in de eerste plaats aan de rijksmaatschappelijke zekerheid die zeer ziek is.

Wij stellen vast dat de financiering van de begroting gebeurt langs inleveringen. Voor 1985 raamt de regering de werkloosheidsuitgaven op 136 miljard; daarvan moeten echter slechts 14,3 miljard via staatsstussenkomst worden gefinancierd, dit betekent slechts 10,4 pct. van de totale uitgaven.

In 1982 betaalde de overheid nog 70 pct. van het totale bedrag. In 1984 was dit dank zij de bijdrage van de loonmatiging al gedaald tot 56 miljard of 55 pct. In 1985 wordt er nog slechts 10,4 pct. door staatsstussenkomst gefinancierd of 14,3 miljard. De rest van de financiering van de werkloosheid komt uit inleveringen van spaarplan en andere maatregelen, zoals solidariteitsbijdrage, loonmatiging, sociale bijdragen enzovoort. In detail brachten deze inleveringen volgende ontvangsten voor de Staat: loonmatiging 48,4 miljard, Fonds voor tewerkstelling 2,5 miljard, vakantiegeld en kinderbijslagen 15,2 miljard, solidariteitsbijdrage van de openbare diensten 5,6 miljard, eenmalige bijdrage van de sociale zekerheid 3 miljard; totaal 74,7 miljard.

In 1985 is de vermindering van de staatstoelage in de werkloosheid dus uitsluitend te danken aan de inleveringspolitiek van de regering. Het Fonds voor tewerkstelling wordt niet gebruikt voor echte tewerkstelling. Dit wordt bewezen alleen al door het feit dat — hoewel de bedrijven die niet aangeworven hebben een bijdrage moesten storten in het kader van de 5-3-3-operatie in het Tewerkstellingsfonds — de inleveringen zijn gebeurd en dit ten bedrage van 45 miljard, terwijl het aantal aanwervingen ver beneden de verwachtingen is gebleven.

In plaats van 75 000 nieuwe arbeidsplaatsen werden er slechts 25 000 gecreëerd. Volgens de verwachtingen van de regering hadden de stortingen van de bedrijven 7 miljard moeten opleveren. In de Rijksmiddelenbegroting en in de begroting van Tewerkstelling en Arbeid is slechts 2,5 miljard ingeschreven, wat bij actualisering na de begrotingscontrole werd teruggebracht tot 0,5 miljard.

Dit verschil is uitsluitend te wijten aan het feit dat niet de nodige dwingende maatregelen werden getroffen in verband met de stortingen. Het geld bleef in de bedrijven plakken.

Ik lees een klein citaat uit *De Morgen* — het blad dat altijd de waarheid schrijft — van 7 maart 1985: ...

**De heer Vandenabeele.** — U gelooft dat toch zelf?

**De heer Deconinck.** — ... « Wat deden de patroons met het geld, met de miljarden? In het kader van de 5-3-3-operatie leverden de werknemers 45 miljard in. In plaats van de verwachte 75 000 banen kwamen er maar 25 000. » De heer Vangeel, is een vertegenwoordiger van de christelijke arbeiders en hij zal dit niet tegenspreken.

**De heer Vangeel.** — Maar ik ben geen vertegenwoordiger van *De Morgen*!

**De heer Deconinck.** — « In plaats van de verwachte 7 miljard ...

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail.** — Cela fait trois ans que vous répétez les mêmes fables!

**De heer Deconinck.** — ... hoefden de werkgevers uiteindelijk niet eens 2,5 miljard maar slechts 0,5 miljard te storten in het Fonds voor tewerkstelling. » Waar is al dit geld heen? Daarop zou ik graag een duidelijk antwoord krijgen van de minister.

**De heer Vandenabeele.** — Om *De Morgen* in stand te houden.

**De heer Deconinck.** — Dit is al te gemakkelijk. De geest van Verhofstadt bezielt u blijkbaar ook en dit is een gevaarlijke trend. De heer Vangeel is een specialist in het onderbreken. Ik zal hem straks een hartig woordje zeggen. Beter dan mij nu te onderbreken om mijn cijfers te betwisten, zou hij de moed moeten hebben om naar dit kathedraal te komen om recht te zetten wat hij verkeerd acht. Onderbreken is gemakkelijk en laat niet veel sporen na.

**De heer Vangeel.** — Ik heb u niet onderbroken, maar u hebt mij aangevallen.

**De heer Deconinck.** — Ook het Fonds voor financieel evenwicht in de sociale zekerheid zou gedeeltelijk worden gebruikt voor de tewerkstelling. In artikel 41 van de herstelwet wordt bepaald dat een deel van de middelen van het FFESZ, afkomstig van de voor de jaren 1984, 1985 en 1986 besliste loonmatiging in de privé-sector, ter beschikking van het Tewerkstellingsfonds wordt gesteld, met het oog op het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen. De regering stelt dat het spontane groeiverlies van 20 000 à 25 000 arbeidsplaatsen mede kan worden opgevangen, naast de 5-3-3-operatie en de nieuwe onderhandelingen, via artikel 41 van de herstelwet, op voorwaarde dat dit noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks leidt tot een verlies voor de Schatkist en voor de sociale zekerheid.

Dit impliceert per definitie dat de budgettaire kost per extra tewerkgestelde in zulk schema, bijvoorbeeld een premiestelsel in aansluiting op het ersatz-sociaal akkoord, gelijk is aan de budgettaire opbrengst, minder werkloosheidsvergoeding, meer fiscale en parafiscale inkomsten.

De regering heeft in de begroting van 1985 reeds de budgettaire opbrengst van deze actie ingescreven.

Immers, zowel de begroting van Arbeid en Tewerkstelling als deze van de sociale zekerheid zijn gebaseerd op de hypothese van een stabilisatie van de tewerkstelling. De regering zegt duidelijk dat deze stabilisatie, ondanks de trage economische groei, mede het resultaat zal zijn van haar eventuele financiële bijdrage ten gunste van de herverdeling van de arbeid, opbrengst van de matigingsmaatregelen.

De budgettaire kost van deze actie zit nog niet in de begroting, vermits de volledige netto-opbrengst van de matiging ingeschreven staat in de begroting van Arbeid en Tewerkstelling.

Als een systeem van financiële bijdrage op punt wordt gesteld, zal de begroting moeten worden herzien, zoniet klopt het verhaal van de regering helemaal niet. Door deze opbrengst te versassen naar de werkloosheid kan de regering geen stimulerende maatregelen treffen voor tewerkstelling. Dat is des te pijnlijker omdat in een aantal CAO's die nu al afgesloten zijn in het kader van de sociale herstelwet, voor 1985 en 1986 aanwervingen in het vooruitzicht worden gesteld, afhankelijk van het feit dat een beroep kon worden gedaan op de opbrengst van de loonmatiging.

Uit de begrotingsaanpassing blijkt dat bijkredieten zullen moeten worden goedgekeurd voor de sociale cel, waarvan een deel naar Tewerk-



stelling en Arbeid gaat. Nu blijkt al dat bijkomende financieringsbronnen zullen moeten worden aangeboord. De opbrengst van de loonmatiging is overschat en zal 47,4 miljard frank bedragen in plaats van 48,4 miljard, volgens de nota van minister Maystadt. De opbrengst van het Tewerkstellingsfonds zou 2,5 miljard kunnen bedragen, als een actief beheer zou voorzien zijn voor het Fonds en als de uitvoeringsbesluiten voor de storting door de KMO's zouden zijn getroffen. Het ontbreekt deze regering echter aan politieke moed om dit geld op te eisen van de bedrijven.

In de geactualiseerde begroting is de opbrengst voor 1985 dus herschat op 0,5 miljard. In het totaal is dit 3 miljard minder dan tot nu toe voorzien. Gesteld dat de uitgangshypothesen van de regering kloppen, dat wil zeggen, stabilisering van de werkgelegenheid, dan betekent dat nog, dat ergens geld moet worden gezocht.

Door nieuwe besparingen, door supplementaire inleveringsmaatregelen van de regering, door nieuwe transfers uit andere takken van de sociale zekerheid? Dat zijn allemaal ernstige vragen die in verband met dit probleem rijzen. Is de minister van plan werk te maken van de zogenaamde «vereenvoudiging van de werkloosheidsuitkeringen» dat wil zeggen: basisvergoeding plus een procentuele bijslag indien dit het enige inkomen is, plus een supplement voor personen ten laste?

Belangrijker dan de gedeelde inkomsten is de herziening van de te verwachten uitgaven. Waar oorspronkelijk de budgettaire werkloosheid in de Rijksmiddelenbegroting geschat werd op 573 000, gaat de actualisering uit van 584 000 werklozen. Wat is de reden van deze herberekening? Was men vergeten dat ook nog moet worden betaald voor de steeds aangroeiende groep van mensen die deeltijds werk aanvaard hebben om aan de werkloosheid te ontsnappen?

In december 1984 waren dat er 77 638 of 60 000 meer dan twee jaar te voren. Betekent dat, dat de regering toegeeft dat de evolutie van de werkloosheid toch minder reden tot optimisme geeft dan de victoriekreten van eind 1984 lieten vermoeden?

De werkloosheidscijfers die nu al bekend zijn voor 1985, namelijk januari en februari, laten een stijging zien met 27 995 werklozen. Wil dat zeggen dat de regering er nu al van uitgaat dat de opsloringsmaatregelen die ze zal treffen, onafdoend zullen zijn? Of gelooft de regering zelf niet meer in het zogenaamd «onrechtstreeks tewerkstellingseffect» van de flexibiliteit, die ingevoerd werd door de sociale herstelwet?

Hoe staat het nu met de tewerkstellingspolitiek van de regering?

De uitgangshypothese voor het opmaken van de begroting voor 1985 voor Tewerkstelling en Arbeid is de stabilisering van de werkgelegenheid.

In de Rijksmiddelenbegroting gaat de regering ervan uit dat de werkgelegenheid bij een groei van 1,5 pct. een spontaan verlies van 20 000 arbeidsplaatsen zal opleveren in de privé-sector. Tegelijkertijd zorgt de aangroei van de actieve bevolking met 15 000 eenheden voor een nog grotere nood aan nieuwe arbeidsplaatsen in 1985.

In de openbare sector zouden eveneens enkele duizenden jobs verloren gaan, vooral bij lokale overheden en verkeersparastatalen. Om een catastrofale evolutie van de werkloosheid te vermijden, heeft de regering een tewerkstellingsbeleid uitgewerkt dat gebaseerd is op een aantal belangrijke maatregelen.

De aangroei van de actieve bevolking zou worden opgevangen via uitbreiding van de tewerkstellingsprogramma's van de overheid.

Het tewerkstellingsverlies in de openbare diensten zou worden goedgemaakt door stimuleren van deeltijdse arbeid.

Het verlies aan arbeidsplaatsen in de privé-sector zou worden opgevangen door verlenging van de 5-3-3-akkoorden, nieuwe CAO's op basis van een enveloppe van 1,5 pct. maal twee, de aanwending van een gedeelte van de opbrengst van de loonmatiging door de indexsprong en door de maatregelen tot «flexibilisering» uit de sociale herstelwet. De akkoorden van 1985-1986 zouden dus volgens de regeringshypothese moeten instaan voor 20 000 nieuwe jobs.

In zijn nota naar aanleiding van de actualisering van het regeerakkoord gaat Verlaetse ervan uit dat met de akkoorden 22 000 banen moeten worden gecreëerd, aangezien in het budget 1985 volgens zijn interpretatie plaats gelaten is voor 13 000 bijkomende arbeidsplaatsen in de parallelle arbeidscircuits.

Anderzijds wordt nu al duidelijk dat de uitgangshypothesen van de regering al te optimistisch waren. De evolutie van de werkloosheid in

januari en februari, al dan niet te wijten aan het zogenaamd gebrekkig functioneren van het RVA-systeem Simona, maakt nu reeds duidelijk dat de regering er in 1985 niet zal in slagen de werkgelegenheid te stabiliseren op het peil van eind 1984.

Eind 1984! Op dit moment telt men in België al 533 500 volledig werklozen. Dit wil zeggen dat ook de begroting voor Tewerkstelling en Arbeid zal moeten worden herzien, dat nieuwe maatregelen in de werkloosheidsreglementering en de uitkeringen, tewerkstellingsmaatregelen, moeten worden uitgevonden. Naar aanleiding van de budgetcontrole 1985 werden reeds verschillende maatregelen ter discussie gesteld zoals de voorstellen-Gol in *Faire le point* en de voorstellen van Verlaetse.

Ten aanzien van de akkoorden betekent dit dat de regering momenteel tracht een hardere koers te gaan varen.

In de loop van de onderhandelingsperiode voor de sectorakkoorden bleek al duidelijk dat de akkoorden uitbleven. Minister Hansenne dreigt met sancties.

Dreiging van niet-erkenning van akkoorden met loonsverhoging moet de hoofdbekommernis van de minister voor Tewerkstelling kracht bijzetten.

*De Standaard* van zaterdag-zondag 2/3 maart schrijft dat de regering maatregelen aankondigt met terugwerkende kracht ten aanzien van de aanwervingsverplichtingen in de 5-3-3-akkoorden.

M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. — Vous lisez trop de journaux, monsieur Deconinck.

M. Deconinck. — Dommage pour vous, monsieur le ministre. Cela reflète l'opinion publique et c'est très intéressant, surtout dans l'optique des élections de décembre 1985.

M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. — Une littérature faite de collages et de citations ne fait jamais un très beau livre.

De heer Deconinck. — Dan moet u *De Standard* terechtwijzen, mijnheer de minister. Dat is een zeer getrouw CVP-blad, met een klein vleugje Vlaams. Het is ook een patroonsblad.

De heer Claeys. — Dan moet u andere kranten lezen.

De heer Deconinck. — Ik lees alle soorten van kranten.

Dat zou ook bij de rechterzijde het geval moeten zijn. Dan zou daar meer begrip heersen, een beetje meer gezond verstand bestaan en meer moed vandaan komen. Dat krijgt u trouwens van mij te horen bij mijn besluit. Dat hebt u nog te goed.

De eerste schaarse evaluatiegegevens over de akkoorden tonen nochtans nu al aan dat de optimistische schatting van de regering, namelijk 20 000 jobs, lang niet wordt gehaald. Als men er rekening mee houdt, zoals voor het programma 5-3-3, dat slechts bedrijven en sectoren met 75 pct. van het aantal werknemers effectief aan de inspanning zullen deelnemen — de bouw met 10 pct. neemt niet deel, 10 pct. sluit geen akkoorden en 5 pct. wordt vrijgesteld van storting — dan zouden deze gemiddeld 1,47 pct. gecompenseerde, voltijdse of deeltijdse, indienstnemen dienen te verwezenlijken om het streefdoel van 22 000 te kunnen bereiken.

Ter vergelijking kan ik het volgende zeggen. De akkoorden voor 1983-1984 zouden bij de start goed zijn voor 75 000 jobs. De voorlopige evaluatie toont aan dat slechts 24 000 bruto-aanwervingen gebeurden en dat er 22 000 jobs zouden bijkomen in 1985 en 1986.

Er is ten eerste, een verlenging van de 5-3-3-akkoorden. De regering gaat daarbij uit van de veronderstelling dat in alle huidige akkoorden een tewerkstellingsgarantie bestaat. In de praktijk is dat niet het geval. Bijgevolg zal een verlenging van deze akkoorden wel de door deze akkoorden gecreëerde arbeidsplaatsen in stand houden, maar dus niet voldoende bijdragen tot een vermindering van het spontane verlies aan arbeidsplaatsen. Bovendien is deze maatregel reeds flink afgezwakt, onder meer door het aantal arbeidsdagen om te zetten in aantallen arbeidseenheden. Een zeer fijn uitgevonden truc, een goochelaar waardig.

Ook werden veel akkoorden gewijzigd en worden natuurlijke afvloeiingen niet meer vervangen. De verlenging van de 5-3-3-akkoorden zal dus niet de verhoopte bijkomende tewerkstelling creëren.

Bedrijven die nog geen 5-3-3-akkoorden hadden, konden er nog één afsluiten. Ook daar ontstaat weinig nieuwe tewerkstelling, omdat de meeste bedrijven aan hun verplichtingen voldoen via artikel 38 van de herstellwet, dat wil zeggen door een arbeidsduurverkortung van één uur.

Ten tweede, er moeten boven de verlenging van de 5-3-3-akkoorden in de paritaire comités en/of bedrijven onderhandelingen komen over een herverdeling van de arbeid en een herschikking van de werktijd op basis van 1,5 pct. van de loonmassa. De regering verwacht dat de sociale gesprekpartners daarbij het scheppen van bijkomende arbeidsplaatsen prioritair zullen stellen. Deze maatregel is niet alleen erg vaag, maar staat bovendien vol uitzonderingen, zoals bijvoorbeeld, de KMO's met minder dan tien werknemers, de regeling inzake de 38 uren enzovoort. Gezien er geen streefdoel vooropstaat wat betreft het aantal arbeidsplaatsen, is de toekomst van deze maatregel hoogst onduidelijk en twijfelachtig. Duidelijk is in dit geval dat de akkoorden geen gemiddelde van 1,5 pct. realiseren. Daar waar de 5-3-3-operatie een gemiddelde van 2,5 pct. geplande aanwervingen liet zien, zijn in de akkoorden met tewerkstellingsvooruitzichten momenteel nog geen 1 pct. bruto-aanwervingen gepland.

De eerste cijfergegevens — die met de nodige voorzichtigheid moeten worden behandeld — laten zien dat deze sectorakkoorden, die wel in aanwervingen voorzien, maximaal 1,5 pct. over twee jaar realiseren. Daarnaast hebben heel wat sectorakkoorden geen aanwervingen gepland. De tewerkstellingsverplichting van de sociale herstellwet is dus dode letter gebleven. In vele paritaire comités weigerden de patroons zelfs over aanwerven te spreken of behoud van tewerkstelling te garanderen. Bovendien zijn geen garanties gegeven dat de aanwervingen netto zijn in de meeste CAO's, dus afvloeiingen worden niet opnieuw vervangen!

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — Mettez-vous en cause les syndicats?

**M. Deconinck**. — Ce n'est pas moi qui le dis, monsieur le ministre. Je ne peux nier les statistiques ni les conventions.

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — Reprochez-vous aux syndicats de faire de mauvais accords, de mauvaises conventions?

**M. Deconinck**. — Je ne discute pas les accords, mais les résultats de ceux-ci. C'est tout différent. Je n'ai rien dit d'autre. Je tâche pourtant de parler un flamand compréhensible!

Op 1 120 000 betrokken werknemers zou dit dan maximaal 10 000 aanwervingen over de twee jaren betekenen zonder dat dit een tewerkstellingsgarantie voor de overige arbeidsplaatsen inhoudt. Waar dus meer werknemers dan in 1983-1984 betrokken zullen zijn bij de akkoorden, ligt het tewerkstellingsengagement van de bedrijven merklijk lager.

Rekening houdend met de opmerkingen van de werkgroep-Verplaetse betekent dit dat de enveloppe van tweemaal 1,5 pct. zeker niet uitgeput is. Vraag is of dit zal zorgen voor een belangrijke som geld, te storten in het Tewerkstellingsfonds. Vooreerst is de enveloppe in de herstellwet niet omschreven, bovendien is de hoogte van de forfaitaire som voor bedrijven en sectoren zonder akkoord nog niet vastgelegd.

Wat betreft arbeidstijdsverkortung komt er ook minder uit de bus dan in 1983-1984, waar de werktijd gemiddeld met 1,4 pct. zou dalen. In de meeste bedrijven en sectoren daalde de werkweek dan toch met een uur. Nu gaat het over een beperkt aantal compensatiedagen of over beperkte arbeidstijdsverkortung per week. Algemeen gesteld is er wel harmonisering van de werktijd gekomen, doordat de arbeidstijdsverkortung, die meestal ook voor kleinere bedrijven geldt, veralgemeend wordt in de sector, bijvoorbeeld metaal, keramiek, conserven, metaalhandel, papier.

Met de ondernemingsakkoorden is het nog erger gesteld: het is nu al duidelijk dat de tewerkstellingsvooruitzichten en de arbeidstijdsverkortung op bedrijfsvlak zo mogelijk nog lager liggen dan op sectorniveau.

Op bedrijfsvlak worden integraal eerder financiële voordelen toegerekend.

Men moet zorgen voor beperking van de toename van de werkloosheid tot de aangroei van de actieve bevolking.

Indien de hypothese met betrekking tot een stabilisering van de werkgelegenheid in twijfel kan worden getrokken, moet rekening gehouden

worden met een bijkomend aantal werklozen. In de begroting houdt men rekening met een aangroei van 16 000 werklozen.

Zelfs indien men er mocht in slagen de toename van de werkloosheid te beperken tot de aangroei van de actieve bevolking, dan dist de regering toch een eigenaardig verhaal op. Deze beperking tot de aangroei moet immers gebeuren door uitbreiding van de tewerkstellingsprogramma's.

Op de persconferentie naar aanleiding van de begroting in de Senaat, verklaarde u, mijnheer de minister, dat de wedertewerkstellingsprogramma's zouden verhoogd worden van 105 300 in 1984 tot 121 000 in 1985, of een vermeerdering met 15 700 eenheden, waarvan 2 650 stagiairs in openbare diensten, 800 BTK'ers in KMO's, 1 500 tewerkgestelde werklozen in gemeenten en OCMW's, 8 600 Dac'ers en 2 150 BF'ers.

De werkgroep-Verplaetse houdt het op 12 800. In alle documenten wordt daarbij beweerd dat de wedertewerkstellingsprogramma's met 10 pct. in volume zouden toenemen. Mochten al deze arbeidsplaatsen full-timeprogramma's zijn, dan zou dit in de cijfers van de minister een toename van 14 pct. in volume betekenen.

Betekent dit dat men vooral deeltijdse programma's wil gaan stimuleren?

Indien dit zo is, dan werkt de regering nogmaals een beleid uit van zeer precare tewerkstelling, waarbij ook de inkomenszekerheid van deze mensen ernstig aangetast wordt. Bovendien gaat het hier vooral over jongeren, nieuwkomers op de arbeidsmarkt, die hun beroepsloopbaan zullen moeten beginnen in deeltijdse banen met deeltijdse inkomens.

Promotie van deeltijdse arbeid en van nepstatuten kan bezwaarlijk een ernstige tewerkstellingspolitiek genoemd worden.

Men lost het tewerkstellingsprobleem niet op door alle jobs om te zetten in deeltijdse banen, waarbij de werkloze over een inkomen beschikt waarvan hij niet kan leven.

Integendeel bevestigt dit de politiek van sociale verarming die de regering momenteel voert.

Naar aanleiding van de bespreking van de sociale herstellwet heeft de SP al herhaalde malen kritiek geleverd op de politiek van « flexibilisering » van de regering.

De regering verwacht, minstens onrechtstreekse, tewerkstellingseffecten van deze « flexibilisering ». Ernstig onderzoek van de maatregelen in de sociale herstellwet met betrekking tot versoepeling van overuren, versoepeling van afdankingen, wijziging van de stagerreglementering, invoering van jaarlijkse arbeidsduur enzovoort, wijst immers uit dat deze maatregelen integraal tewerkstellingvernietigend zijn.

De hypothese van de regering, namelijk de stabilisering van de werkgelegenheid langs de besproken maatregelen is onhoudbaar. Indien geen bijkomende maatregelen genomen worden, komen er in 1985 zeker een pak werklozen bij. De werkgroep-Verplaetse deed trouwens reeds een poging, door voor te stellen dat het brugrustpensioen met twee jaar zou worden vervroegd, dat 2 700 jobs in de *non-profit*-sector zouden worden geschapen, waarvan een belangrijk deel deeltijds, door het opvoeren van de opsloringsprogramma's, door stimulansen voor zelfstandigen.

De werkgroep-Verplaetse stelt zelf in verband met deze begroting dat de budgettaire weerslag van de aanvullende werkgelegenheidsvoorstellen voor 1985 geraamd worden op 1 tot 3 miljard, naargelang de lopende onderhandelingen over de CAO's voor 1985-1986 mislukken of niet. Het is dan ook politiek totaal absurd op dit moment een begroting goed te keuren waarvan de basishypothesen al bij voorbaat fout blijken te zijn.

Mijnheer de minister, zoals ik heb gezegd, heb ik nog een klein sausje overgehouden voor het einde van mijn toespraak.

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — Manifestement, il n'y a de vous que la sauce; tous les autres morceaux, vous les avez « piqués » dans un certain nombre de journaux!

**De heer Deconinck**. — Mijnheer de minister, in heel Vlaanderen van het kleinste dorp tot de grootste stad, hangt het vol met zeer dure en kleurige affiches met één enkele zin: « Wij zijn op de goede weg. »

Mijnheer de minister, wij zijn op de goede weg met een inlevering voor het arbeidende deel van de bevolking van 45 miljard, tegenover een half miljard voor de bedrijven, als het zeer mooi weer is in Vlaanderen!

Wij zijn op de goede weg, mijnheer de minister en heren christendemocraten, als wij vandaag 533 000 werklozen tellen, 153 000 meer dan bij de geboorte van de regering-Martens VI!

Wij zijn op de goede weg, mijnheer de minister en heren christen-democraten, met een staatsschuld van 5 400 miljard, dat is 3 000 miljard meer dan toen de socialisten, de zogezegde grote verkwisters, aan het bewind waren. Er rommelt iets in Vlaanderen, er rommelt iets bij de christen-democraten.

Ik heb daarstraks zeer aandachtig geluisterd naar de heer Claeys. Die man heeft echter geen gevoel voor poëzie en hij heeft ook niets nieuws verteld. Dat is beschamend voor de honderdduizenden christelijke arbeiders die dagelijks naar de stempelcontrole gaan. Het is beschamend en vernederend voor de duizenden en duizenden jonge arbeiders waarover de heer Conrotte wel heeft gesproken. Ik vind u zeer sympathiek, mijnheer Conrotte. U is altijd vriendelijk en aangenaam ... (*onderbreking van minister Hansenne*).

Mijnheer de minister, ik heb hier het woord. Ik verzoek u mij te laten uitspreken. U zal straks de gelegenheid krijgen om te repliceren.

De heer Conrotte heeft op een zeer lyrische manier gepleit voor de jonge werklozen, maar zijn woorden verbeteren hun lot geen duimbreed.

Er klinkt echter in Vlaanderen een nieuwe stem, mijnheer de minister. Er is in Vlaanderen een zekere mijnheer Pataer, waarmede de christen-democraten lachen. Morgen zullen zij echter groen lachen. De heer Pataer heeft immers in het arbeidersmilieu een zeer grote aanhang. Er is in Vlaanderen ook een KAJ die verklaard heeft dat de maatschappij van morgen socialistisch zal zijn of niet meer zal zijn. Er is in Vlaanderen ook de Landelijke Bediendencentrale en in Wallonië moet men rekening houden met de Moc.

De christen-democraten in Vlaanderen hebben begrepen dat zij niet op de goede weg zijn. De weg die deze regering volgt, leidt naar verderf. Ik ken niet de goede weg waarvan de CVP gewag maakt. Ik ken slechts één rechtlijnige weg: de weg die leidt naar 8 december 1985. De christen-democraten gaan in Vlaanderen de grootste politieke davering tegemoet van gans hun politieke geschiedenis. Hun tanden zullen nog knarsen op 31 december 1986. Zij zullen ongetwijfeld verlies lijden.

Lach nu maar, mijnheer Vangeel. U lacht echter groen en op dezelfde hatelijke wijze als de heer Verhofstadt. De antisocialistische geest straalt uit uw ogen in dezelfde mate als dit het geval is bij de heer Verhofstadt. Wij zijn dat reeds gewoon. Wij beloven u dat het Vlaamse kiezerskorps u een duchtige davering zal bezorgen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vangeel voor een persoonlijk feit.

**De heer Vangeel.** — Mijnheer de Voorzitter, ik wens niet vergeleken te worden met de heer Verhofstadt.

**M. le Président.** — La parole est à M. Humblet.

**M. Humblet.** — Monsieur le Président, pour une fois, j'aurai, semble-t-il, le plaisir de m'adresser à un ministre de l'Emploi et du Travail souriant.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail.** — Attendez! Cela dépend de ce que vous allez dire!

**M. Humblet.** — C'est peu courant mais, en tout cas, de bon augure.

Sans vouloir provoquer d'incident, je voudrais commencer, j'en suis confus, par le problème des conventions collectives. Ce matin encore, le porte-parole du patronat, administrateur-délégué de la Fédération des entreprises de Belgique, regrettait que certaines conventions aient été conclues récemment.

Compte tenu de certaines mesures prises par le gouvernement — plusieurs intervenants de l'opposition l'ont dit voici quelques mois, du haut de cette tribune —, l'ensemble de la dynamique, d'autonomie des employeurs et des travailleurs que nous connaissons depuis des décennies dans la conclusion des conventions collectives, n'est-elle pas sérieusement menacée? Un système traditionnel important n'est-il pas mis en cause, non seulement dans de larges secteurs relatifs aux salariés, qui relèvent de votre compétence, monsieur le ministre, mais aussi dans des secteurs qui relèvent de certains de vos collègues? Je pense, par exemple, à l'énormité de la non-application de la législation sur les reviseurs d'entreprises aux conseils d'entreprise de l'ensemble de l'enseignement libre. Malheureusement, la réglementation sur les conseils d'entreprise ne relève pas de votre département, monsieur le ministre de l'Emploi et du

Travail, mais du département des Affaires économiques. Je dois donc me priver du plaisir d'insister vivement, cet après-midi, sur ce point.

J'en viens à un deuxième point, vous m'excuserez de la ritournelle: le chômage.

Un préopinant a cité longuement un quotidien du 26 rue Saint-Laurent, à Bruxelles, quant à la comparaison, qu'aucun scientifique sérieux ne conteste, de la modération salariale avec les revenus de capital, favorisant outrageusement ceux-ci.

Il convient de citer les bonnes sources; la bonne source, indiquée dans le journal *La Cité* dont je parle, est la fondation « Travail-Université » qui a « déshabillé », de la manière la plus limpide qui soit, le caractère profondément réactionnaire de la politique gouvernementale avec ses conséquences en matière de revenus et d'emploi.

Si, à la limite, on peut considérer que, du point de vue économique, des monétaristes l'emportent sur des keynésiens, on ne peut accepter que, du point de vue social, on enlève aux travailleurs pour donner aux capitalistes qui n'investissent pas et qu'on ne conduit même pas à investir.

Il faut cependant noter qu'une bonne mesure a été prise ...

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail.** — Beaucoup l'ont été.

**M. Humblet.** — ... En vue de rendre possible l'installation de chômeurs comme indépendants.

Alors que je demandais si ce procédé était possible en équipe dans une optique de type autogestionnaire — que le mot plaise ou non —, il m'a été répondu par l'affirmative. Le rapport que vous avez bien voulu présenter en commission, monsieur le ministre, cite le chiffre de 2 799 chômeurs qui se sont installés comme indépendants. Il serait intéressant, à pas mal d'égards, de savoir dans combien de cas il s'est agi non d'un, mais de deux, de trois ou de quatre chômeurs. Il serait encore plus intéressant de savoir si ces nouvelles entreprises ont pu « tenir ».

Il convient, en effet, de se préoccuper, à l'avenir, de développer ces formules. A cet égard, il faudrait peut-être songer à la gestion assistée.

On constate également que 30 p.c. de l'ensemble des chômeurs sont des jeunes de moins de vingt-cinq ans et ce pourcentage serait plus élevé encore si la prolongation de la scolarité n'avait pas été décidée.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail.** — Mais non!

**M. Humblet.** — Il faudra nous le démontrer un jour de façon sérieuse, monsieur le ministre.

La situation de ces deux cent mille jeunes chômeurs est vécue comme un drame de notre société. Des idées nouvelles ne sont-elles pas à lancer en faveur de tous ces jeunes qui manifestent le désir de travailler, mais qui ne peuvent pas le faire?

Par ailleurs, monsieur le ministre, si l'on parle souvent d'un soi-disant freinage de l'accroissement du chômage, celui-ci ne s'est pas manifesté en 1983 et en 1984. Les chiffres régionaux accusent, au contraire, un accroissement beaucoup plus sensible du chômage en Wallonie qu'en Flandre.

J'en arrive ainsi à la partie de mon intervention, que j'emploie à rendre courtoise, relative aux problèmes de la régionalisation de l'Onem et, à certains égards, de sa communautarisation.

Quelques remarques s'imposent. Vu la nécessité de réaliser cette régionalisation sans compliquer la situation des chômeurs sur le plan administratif, que penser de l'obligation pour eux d'effectuer des déplacements multiples pour régler les formalités administratives à différents endroits?

Il est prioritaire de maintenir, dans le contexte d'une décentralisation globale, une centralisation géographique par rapport à chaque localité, celle d'un lieu unique où le chômeur pourra régler l'ensemble des formalités administratives auxquelles il doit satisfaire.

Il y a un an, l'Etat intervenait en supportant la différence entre les indemnités de chômage et celles payées au titre de la formation professionnelle. Il est primordial de remettre cette question sur le métier, afin que les interventions en matière de formation professionnelle, naguère prises en charge par l'Etat central, le soient dorénavant par les communautés auxquelles l'Etat devra donner les moyens de tenir leurs engagements envers les chômeurs et, notamment, de garantir la formation professionnelle à laquelle ils ont droit en dépit du caractère extrêmement restrictif des dotations allouées aux régions et aux communautés.



La réduction du temps de travail devrait, si l'on se réfère au rapport, permettre l'embauche de six cents travailleurs. Le soutien patronal au gouvernement, d'après une séquence de radio nous donnant ce matin l'interview de l'administrateur délégué de la Feb, ne semble pas évident. La réaction n'est guère plus favorable quant à l'Union wallonne des entreprises, dont le secrétaire général déclarait, récemment, que la «modération salariale doit servir à réduire le temps de travail, ce qui devrait permettre de procéder à l'engagement de personnel et de freiner ainsi, voire de diminuer le nombre de chômeurs, grâce au système des 5-3-3» évoqué par Mme Remy ce matin, à savoir 5 p.c. de réduction du temps de travail, 3 p.c. d'embauche compensatoire et 3 p.c. de modération salariale.

Or les travaux de l'Union wallonne des entreprises indiquent qu'une réduction d'une heure du temps de travail hebdomadaire avec maintien du salaire complet et une réduction d'une heure d'utilisation des équipements, ne diminuerait le chômage que de 422 unités après un an. De plus, la croissance économique diminuerait de 2,4 p.c., tandis que l'inflation s'accroîtrait de 6 p.c. Comme le soulignait le secrétaire général de l'Union wallonne des entreprises, il y a là matière à réflexion pour le ministre de l'Emploi et du Travail.

Il se pose un problème confirmé par le chiffre repris dans le rapport de la commission, monsieur le ministre: celui de six cents emplois créés en compensation à la réduction de la durée du travail.

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — Monsieur Humblet, j'ignore à quels «six cents emplois» vous faites référence. S'il s'agit des emplois dans le cadre des expériences d'aménagement du temps de travail, vous ne partez pas du tout des mêmes hypothèses que celles évoquées par l'Union wallonne des entreprises. C'est exactement l'inverse ...

**M. Humblet**. — Les expériences d'aménagement du temps de travail ont permis ou devraient permettre l'embauche de plus ou moins six cents travailleurs: je vous cite textuellement.

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — Ces expériences sont fondamentalement différentes des hypothèses que vous énoncez, puisqu'elles n'impliquent pas de réduction du salaire mais bien une augmentation du nombre d'heures d'utilisation des machines.

**M. Humblet**. — Il s'agit de deux «bocaux» différents.

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — Totalement différents.

**M. Humblet**. — Cela n'enlève rien à la pertinence de mes propos au sujet du «bocal UWE», si je puis m'exprimer ainsi.

**M. Hansenne**, ministre de l'Emploi et du Travail. — C'est pour cela que j'essaie de faire autre chose.

**M. Humblet**. — En ce qui concerne les prépensions, je souhaite obtenir des éclaircissements à propos d'un chiffre. Comment expliquez-vous que le pourcentage des prépensionnés par rapport à la population salariée soit beaucoup plus bas à Bruxelles qu'en Flandre et en Wallonie?

Dans ces deux dernières régions, compte tenu de leur population active respective, le pourcentage de prépensionnés est le même, tandis que le pourcentage pour Bruxelles est nettement plus bas; il serait intéressant de savoir pourquoi.

Par ailleurs, vous faites vous-même observer qu'il existe un problème de tarissement de la prépension autrement que par convention collective dès lors qu'une embauche compensatoire s'impose.

Quel est l'avenir en matière de prépension? La situation n'est pas des plus claires. Comme on l'a amplement souligné aujourd'hui votre budget, au lieu d'être en progrès, est restrictif par rapport au drame du chômage. Il serait donc grand temps de faire un effort sérieux de préparation des futurs prépensionnés à leur nouveau statut. Il est assez dramatique d'être informé de sa préretraite, quelques mois seulement avant qu'elle devienne effective alors qu'à l'âge de 55, 58, 60 ou 62 ans, à tort ou à raison, on peut encore se considérer comme passablement jeune.

J'aborde le dernier point de mon intervention, monsieur le ministre: la protection des travailleurs.

Dans votre exposé introductif à la discussion de votre budget, vous avez manifesté, en commission, une volonté d'assouplir certaines règles

du droit de travail, dans le but d'améliorer les relations entre employeurs et travailleurs. Vous constatez que la boucle est bouclée; je suis parti des conventions collectives et j'y reviens.

On peut se demander à qui cette souplesse profitera, si l'on envisage ses conséquences dans le cadre d'un système de droit social dont les travailleurs devraient être les premiers bénéficiaires. Si on parle de «droit social», c'est bien parce qu'il est un droit protecteur, notamment en faveur des travailleurs.

Prenons l'exemple des contrats de travail, plus particulièrement des contrats de remplacement. Monsieur le ministre, la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail n'autorise la conclusion d'un contrat de remplacement qu'en cas d'appel sous les drapeaux ou d'incapacité de travail. Il s'agirait maintenant d'étendre la possibilité de recours au contrat de remplacement à tous les cas de suspension de l'exécution du travail. Je crois que nous sommes d'accord sur ce point.

A ce sujet, je vous pose deux questions, monsieur le ministre: a-t-on visé tous les cas de suspension de l'exécution du travail, y compris en cas de grève, et quel sera le statut exact des travailleurs sous contrat de remplacement?

Je prends un autre exemple de démantèlement social: il est prévu de doubler dorénavant la durée de l'essai en ce qui concerne les contrats de travail d'employés. On passerait de 3 à 6 mois à 6 ou 12 mois. Comment ne pas voir dans cette mesure de «redressement social» — qui n'a de social que le qualificatif vidé de son sens — une mesure de renforcement de la précarité de l'emploi en temps de crise?

Le droit social vise en effet à la protection du travailleur.

A l'heure où certaines forces politiques intègrent dans leur programme d'action et de revendication la suppression pure et simple des conventions collectives, comment ne pas se dire que cette loi dite de redressement social annonce un démantèlement des acquis sociaux chèrement payés par les travailleurs? Ce démantèlement est hélas! illustré, monsieur le ministre, par le budget qui nous est présenté. Bien entendu, comme l'ont annoncé mes collègues, nous ne voterons pas ce budget. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

**De Voorzitter**. — Het woord is aan de heer Van In.

**De heer Van In**. — Mijnheer de Voorzitter, de rapporteur heeft zich de moeite getroost — de heer Deconinck zal dit beamen — het verslag te beginnen met een persoonlijke bijdrage. Dat gebeurt doorgaans weinig, volgens mij te weinig. Het is nuttig de persoonlijke bijdrage van de rapporteur, die een gekwalificeerd persoon is, meer van nabij te bekijken, niet omwille van de inhoudelijke aspecten van de gegevens, maar omwille van de draagwijdte die zij ten aanzien van het beleid, dat door minister Hansenne wordt gevoerd, kunnen hebben.

Ik meen — hoewel ik me kan vergissen — in de persoonlijke beschouwingen van de rapporteur elementen van kritiek ten aanzien van het beleid terug te vinden. Wij zijn dus niet alleen, mijnheer Deconinck, om bepaalde leden van de regering of de hele regering onder de loupe te nemen.

De rapporteur zegt in het verslag grosso modo het volgende. Hij wijst erop dat wij zullen moeten kiezen ofwel voor een kortere arbeidsduur, met verminderd inkomen, ofwel voor het behoud van de tewerkstelling, maar met meer werklozen.

Het is belangrijk dit voor ogen te houden, geachte heer Egelmeers, voorzitter van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat, omdat de voorzitter van uw partij, de heer Karel Van Miert, in een vraaggesprek met een Vlaams weekblad precies hetzelfde heeft verklaard. Aangezien hij kiest voor een beperking van de arbeidsduur, heeft hij het zo genuanceerd dat de beknotting van het inkomen moet worden gezocht bij, in algemene termen gezegd, bepaalde inkomensklassen.

Zoals de heer Deconinck terecht heeft opgemerkt, mijnheer de minister, mag men verwachten dat hij die deze woorden aan de publiciteit heeft prijsgegeven, bepaalde verwachtingen heeft voor na 1 januari 1986 en dus ervoor moet zorgen dat hij zijn woorden kan waarmaken. Ik vertel in dit verband niets nieuws als, wanneer ik spreek over diverse statuten tot tijdelijke opvang van een deel van de werkloosheid, wij mogen verwijzen naar een andere, zij het een Waalse socialist, die zijn naam aan een aantal van deze programma's heeft verbonden.

Wij zijn — zoals de heer Deleeck treffend heeft opgemerkt — in goed gezelschap; wij zoeken allemaal naar de quadratuur van de cirkel om uit de moeilijkheden te geraken. Op dat stuk is er een zekere solidariteit,

zelfs met de huidige regering: wij kunnen dat niet ontveinen! Wij zouden ten opzichte van de gestelde problemen onrechtvaardig zijn, indien wij niet vaststelden dat deze problemen bestaan en zelfs dat de regering pogingen doet om ze op te lossen, al zijn deze pogingen onvolmaakt en onvolledig.

In verband met de arbeidskost en de vernietiging van tewerkstelling, zoals de rapporteur dit heeft genoemd, heb ik ook enkele beschouwingen te maken. De rapporteur zal mij wel verontschuldigen — hij was daarnet even afwezig en daarom zeg ik hem dat ik nu bezig ben, niet de begroting, maar zijn verslag te commentariëren — dat ik in zijn benadering bepaalde vormen van kritiek-tussen-de-lijnen-door meen terug te vinden. De rapporteur zegt inderdaad dat wij zullen moeten kiezen ofwel voor zwaardere sociale taxering van de kapitaalintensieve bedrijven en het ontlasten van die bedrijven die arbeidintensief zijn. Op een ogenblik dat men aandringt op vermindering van algemene fiskale druk stel ik de vraag of men de kapitaalintensieve bedrijven, dus de minder-arbeidintensieve, hoger zal willen belasten en, zo ja, in welke mate en op welke manier. Zal dit gebeuren door het taxeren van de robots in het bedrijf?

Zal men daarvoor een pasklare formule vinden om zonder nieuwe arbeidvernietigende elementen in de weegschaal te brengen tot een consolidatie, en liefst een verbetering, van de sociale zekerheid en van de tewerkstelling bij te dragen?

Wij geven ons ten volle rekenschap van de omvang van de moeilijkheden. Ik heb bij vorige spreekbeurten gezegd dat ik de minister beklaag en dat ik mij best kan voorstellen dat hij in zijn nachtmerries het defilé van de 550 000 ingeschreven werklozen hoort dreunen. Ik meen ook de eerste te zijn geweest die op deze tribune heeft gesteld dat het cijfer van 550 000 eigenlijk onderschat is, rekening houdend met de vele mensen die om de ene of de andere reden niet als uitkeringsgerechtigde zijn ingeschreven maar die toch aan de deur van de werkgelegenheid staan aan te kloppen. Het totaal aantal werkzoekenden kunnen wij gerust op 900 000 schatten. Dit is zelfs geen kritiek op het verwijderen van een aantal personen uit de werkloosheid. Het is enkel een vaststelling.

De rapporteur stelt dat er maar één oplossing is, namelijk een grotere economische groei, en dat wij pas wanneer deze groei fundamenteel aanzienlijk is, meer dan 3 pct., mogen verwachten dat de werkloosheid zal verminderen. Wij beamen deze stelling maar merken op dat de groei niet onbeperkt is en dat zonder twijfel in een aantal sectoren van onze economie de verzadiging reeds is bereikt zodat wij er wellicht moeten aan denken te gaan leven met een ander maatschappijconcept waarin bepaalde nu reeds verzadigde sectoren van onze economie allengs zullen verdwijnen.

Uit de begeleidende tekst bij het verslag blijkt duidelijk dat de regering ten opzichte van deze beschouwingen van de rapporteur stelt: ten eerste, dat de crisis niet de zaak is van ons land alleen, ten tweede, dat ze voor een deel uitgelokt is door economische en sociale relaties buiten ons continent en, ten derde, dat de crisis enkel in Europees verband kan worden opgelost. Dit zijn allemaal vrijblijvende bewoordingen, die in wezen niet uittekenen waarheen wij in deze belangrijke situatie gaan.

Wij weten dan ook niet in welke mate de begroting voor 1985 enig nuttig perspectief zal openen voor de oplossing van het grote probleem van de werkloosheid.

Wij zijn, en daar ben ik het eens met de heer Deconinck, helemaal niet op de goede weg. Er is zelfs geen duidelijke weg uitgestippeld. Het blijft een samen tasten en zoeken naar oplossingen, noch meer, noch minder.

Als ik enkele nadelige aspecten van de toestand onder de loupe wil nemen, dan ben ik verplicht terug te komen op bepaalde hete hangijzers die reeds bij een vorige bespreking te berde kwamen.

De rapporteur is zo vriendelijk geweest — hij is daarvoor trouwens goed geplaatst — een aantal statistische gegevens naar voor te schuiven. De informatie is revelerend voor de achtergronden van het werkloosheidsprobleem ten aanzien van de maatschappij, waarin we leven. Hij komt tot de vaststelling dat, na de volkstelling afgesloten in 1981 en beschikkende over een aantal fiscale gegevens over 1982 en 1983 en over cijfers van de RVA die eventueel nog voor verfijning vatbaar zijn, noch de fiscus, noch de RVA en noch het Nationaal Instituut voor de statistiek erin geslaagd zijn ons tijdig een volledig overzicht te geven van de evolutie van de werkloosheid, van de werkloosheid bij jongeren en ouderen, en meer bepaald van de weerslag van deze sociale wantoestand op het inkomen van de betrokkenen, *in casu* de gezinnen. Hierover verschill ik van mening met de rapporteur. Hij gaat er immers van uit dat er slechts 10 pct. van de gezinnen met een werkloze louter van een werkloosheidsvergoeding moeten leven. Mij steunend op bepaalde

gegevens die door de RVA vorig jaar werden verstrekt en die betrekking hebben op de jaren 1981 en 1982, blijkt dit percentage zelfs hoger te liggen dan 25 pct. Die gezinnen moeten leven van één vervangingsinkomen dat louter stoelt op werkloosheidsvergoeding.

Hoe het ook zij, *in tempore non suspecto* werden ook in de pers vragen gesteld in verband met de grote leemten in de statistische gegevens. De vraag werd gesteld in hoeveel gezinnen, met of zonder kinderen, de man en de vrouw economisch actief zijn. Hoe is de indeling per beroep en hoe groot is het respectievelijk inkomen van man en vrouw. Die cijfers en gegevens moesten normaal blijken uit de volkstelling van 1981 maar die is nog altijd niet verwerkt. De verwerking zal allicht zijn gebeurd op het ogenblik dat een nieuwe volkstelling wordt aangekondigd!

Mijnheer de minister, dit is ook uw verantwoordelijkheid. Ik heb immers reeds twee jaar geleden de regering gewezen op het in gebreke blijven inzake het dynamiseren van de diensten van de statistiek. Mijn betoog voortzettend, herinner ik er ook aan dat werd gevraagd in hoeveel gezinnen de man of de vrouw werkt en wie van die twee gezinsleden hoofdverantwoordelijke is in het gezin. En de belangrijkste vraag was dan hoe groot de inkomsten zijn van die gezinnen, hoe zij gerealiseerd worden en in hoofde van welke partner.

Ik veronderstel dat u met mij akkoord bent dat deze vragen pertinent zijn om een goed beleid uit te tekenen wat betreft het geheel van de werkloosheid. Een van uw regeringspartners, mijnheer de minister, heeft immers op zijn jongste congres verklaard de mening te zijn toegedaan dat voor bepaalde categorieën van personen de vergoedingen voor werkloosheid te hoog liggen. Voor men zo iets durft te zeggen zou men de moed dienen te hebben om zich te confronteren met de cijfers.

Ik zal u andere beschouwingen in verband met globale gezinslasten, zoals bijvoorbeeld de kosten voor huisvesting en voor energie besparen. Wanneer men die kosten allemaal samentelt, zal men ongetwijfeld tot de vaststelling komen, ik zeg dat zonder andere bewoogheid dan een sociale, dat een aantal personen in een nieuwe armoede worden gedreven. Het is uw verdomde plicht ervoor te zorgen dat dit in deze welvaartsstaat niet het geval kan zijn.

Dat waren slechts enkele beschouwingen in verband met het ontbreken van statistische gegevens. Ook de OCMW's, die een vierde pijler kunnen zijn waarlangs de gegevens kunnen worden verzameld, zijn ter zake nog altijd niet ingeschakeld. En ik plaats deze instelling aldus naast de RVA, de fiscus en de diensten voor de statistiek.

Ook de rapporteur heeft iemands woorden die ik had geciteerd herhaald. Wij hebben vastgesteld dat, waar de inflatie 7 pct. bedroeg, de stijging van het inkomen van de werklozen slechts 2 pct. was gedurende de jongste 27, 28 maanden. Met andere woorden, ook op dat vlak, er rekening mee houdende dat het inkomen reeds te laag was, wordt door een aantal gezinnen opnieuw ingeleverd alleen al op basis van de inflatie. Ik hoop dat u daarmee rekening zult houden. Niet omdat wij naar verkiezingen gaan, mijnheer Deconinck, maar omdat het een zaak van sociale rechtvaardigheid is.

Ik zou precies kunnen herhalen wat ik hier reeds gezegd heb ter gelegenheid van de bespreking van de begroting voor 1983. Ik zal dat niet doen. Ik wil de tijd van de Senaat niet nodeloos in beslag nemen. Toch wil ik nog even stilstaan bij enkele delen van de beschouwingen die toen werden gemaakt en waarop nog altijd geen voldoende antwoorden werden gegeven.

Wij hebben u toen gevraagd, mijnheer de minister, via het verslag precies op te geven hoe, rekening houdende met de staatshervorming, de situatie van de RVA is geëvolueerd. U vindt inderdaad, dames en heren, als bijlage tot het verslag, een aantal gegevens ter zake. Deze gegevens zijn totaal onvoldoende. Men moet er namelijk van uitgaan dat de RVA, volgens de wet ter opheffing van bepaalde instellingen, gepubliceerd in december 1984, moet worden opgesplitst in enerzijds, een beheer van de werkloosheid en anderzijds, een beheer ter bestrijding van de werkloosheid en ter promotie van de wedertewerkstelling. Vooruitlopend op de uitvoeringsbesluiten van de wet van december 1984 mogen wij veronderstellen dat er reeds in hoofde van de minister een inzicht aanwezig is nopens het aantal gegevens die deze concrete tenuitvoerlegging moeten verduidelijken. Wij vinden dat nergens terug.

Ik lees in het verslag dat er 135 ambtenaren zijn overgegaan naar de gemeenschappen en de gewesten. De precieze definiëring van de taken van de lokale ambtenaren die zich moeten bezighouden met omscholing, bijscholing en begeleiding van werklozen is niet aanwezig. Tenware de minister nu reeds de mening is toegedaan dat die zaak hem niet meer raakt, dat dit een zaak is van de executieven en dat hij dus ook niet

meer de moeite moet doen om ons duidelijk te maken hoe de situatie momenteel evolueert.

Dit kan echter niet. Vermits zo'n 80 pct. van de bewegingen nog steeds in hetzelfde gebouw en onder dezelfde directie gebeuren, ligt het voor de hand dat alleen de minister van Tewerkstelling en Arbeid bij machte is om ons deze gegevens te verstrekken, niet alleen de louter cijfermatige gegevens, maar ook de veel belangrijker inhoudelijke gegevens, namelijk in welke mate de activiteiten effectief bijdragen tot programma's van omscholing en bijscholing en aldus de werkloosheid verminderen.

Het tweede gegeven werd reeds door de heer Deconinck aangeraakt en ik zal er dan ook niet langer dan nodig bij stilstaan. U zult toch willen aanvaarden, mijnheer de minister, dat de prognose die men gemaakt heeft voor het financieren van het Tewerkstellingsfonds, alle verbeelding tart. Men dacht oorspronkelijk op die manier het bedrag van 7 miljard bijeen te garen.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. —** Jamais!

**M. Deconinck. —** Si!

**De heer Van In. —** Daarna is men teruggekomen tot een bedrag van 3 miljard.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. —** Non, il s'agit de 2,4 milliards. Ce fut toujours budgétisé ainsi. Où allez-vous chercher vos 7 milliards? Vous pouvez évidemment inventer autant de chiffres que vous le voulez.

**De heer Van In. —** Uiteindelijk is men blijven stilstaan bij een bedrag van 500 miljoen. Dit laatste cijfer zult u toch niet betwisten, mijnheer de minister?

Wij hebben ter zake toch enkele vragen.

Ik richt mij hier in het bijzonder tot de burgemeesters of tot verantwoordelijken van gemeenten. Elke bediende van de gemeenten of van een provinciale instelling moet een bijdrage leveren in het kader van de solidariteit. Dit komt weliswaar op een andere begrotingsruiter terecht. Hetzelfde principe geldt eigenlijk ook voor de privé-ondernemingen.

De privé-ondernemingen die niet beantwoorden aan de planmatige vooropstelling, moeten een deel of de hele matiging overmaken aan het Tewerkstellingsfonds.

Wij kunnen slechts vaststellen dat de publieke sector, soms zelfs ten nadele van de werking van de gemeenten of van de instellingen in die sector, de matigingsverplichting correct heeft uitgevoerd — sommige uitzonderingen buiten beschouwing gelaten, men weet trouwens waar die uitzonderingen liggen, mijnheer Humblet, het zijn immers altijd dezelfde —, terwijl in de privé-sector dat niet het geval is.

Omdat er geen sectoriële benadering van de matigingsakkoorden is, moet men voortgaan op de resultaten en de inspanningen van de bedrijven zelf. Het is dus evident dat de controle ter zake hoe langer hoe moeilijker wordt.

De ministers van Tewerkstelling en Arbeid, van Economische Zaken en van Sociale Zaken hebben immers niet voldoende controleurs om in de bedrijven zelf na te gaan in welke mate het resultaat van de matiging wordt overgemaakt aan het Tewerkstellingsfonds. Ik wil in dit verband graag aanvaarden dat een aantal bedrijven misschien zelfs niet in staat waren om deze verplichting te vervullen, maar het resultaat van deze matiging nodig hadden om zuurstof te geven aan hun activiteit.

De diensten van uw departement, mijnheer de minister, zouden duidelijk moeten kunnen zeggen waar wij op het ogenblik aan toe zijn.

Ter gelegenheid van de bespreking van de sociale herstelwet werd hier trouwens tot viermaal toe naar voren gebracht dat de criteria om een bedrijf in moeilijkheden te definiëren, zullen verschillen van bedrijf tot bedrijf, van sector tot sector, van departement tot departement.

Ik kan slechts herhalen wat iedereen weet en op die manier tot de conclusie komen dat de grote verwachtingen voor een betere solidariteit tussen werkenden en werklozen voor een deel niet worden gehonoreerd.

Wat het Participatiefonds betreft, zult u zeggen dat dit een zaak is van uw collega van Middenstand.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. —** Ce qui concerne les chômeurs est de ma compétence; ce qui concerne le capital des petites

et moyennes entreprises relève de la compétence du ministre des Classes moyennes.

**De heer Van In. —** Mijnheer de minister, ik heb u schriftelijk attent gemaakt op een paar concrete moeilijkheden. Wat zijn die concrete moeilijkheden?

Een werkloze die zich als zelfstandige wil vestigen moet daartoe bepaalde stappen doen, bepaalde engagementen nemen, soms verplichtingen aangaan met een medecontractant die nooit bereid is om dergelijke verplichtingen onder opschortende voorwaarden te onderschrijven. Met andere woorden, een contract aangaan op voorwaarde dat de betrokkene pas later zijn 500 000 frank zou krijgen, gebeurt niet.

De diensten van de RVA zouden deze kandidaat-zelfstandige dus moeten blijven beschouwen als werkzoekende en hem het attest waaruit blijkt dat hij een gerechtigde werkloze is, pas afleveren op het moment dat het dossier rond is. Voor mij is er geen onderscheid tussen het effectief krijgen van de werkloosheidsvergoeding en de mogelijkheid om die vergoeding te krijgen.

**M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. —** Vous avez trois mois de dispense de pointage dès lors que vous introduisez votre dossier au Fonds de participation.

**De heer Van In. —** Als dat zo is, moet u dat aan de directies mededelen, mijnheer de minister.

Als men de datum wil kennen om zijn rechten te doen ingaan, moet men weten of het de eerste van de reeks van drie maanden of de laatste van deze drie maanden is. Er is met andere woorden een spanningsveld van 90 dagen en in 90 dagen kan men in normale gevallen de nodige stappen zetten met het oog op contractuele verrichtingen zoals inschrijving in het handelsregister, inschrijving bij de BTW, onderschrijving van contracten enzovoort. Als men dat spanningsveld aanvaardt, is er voor de betrokkene geen probleem.

Maar wat gebeurt er nu? De kandidaat-zelfstandige moet een contract voorleggen, maar door dit feit is hij reeds een zelfstandige geworden. Hij moet vooraf ingeschreven zijn in het handelsregister en bij de BTW. Van het Solidariteitsfonds krijgt hij dan te horen dat hij voorbarig heeft gehandeld en reeds engagementen als zelfstandige heeft genomen, zodat hij geen aanspraak kan maken op een kapitaal om als zelfstandige te starten.

Mijnheer de minister, ik vraag u zo vlug mogelijk aan deze absurde toestand een einde te maken, want op deze manier zult u de mensen zeker niet aanmoedigen om zich in de moerleminen van de zelfstandige activiteit te begeven.

Tenslotte, maar niet het minst aangename: het Rijksfonds voor reklassering van minder-validen. Wij hadden u gevraagd ons via het verslag een aantal gegevens te verstrekken. Op het einde van het verslag vinden wij enig spoor van antwoord op deze vragen. De conclusie die wij uit deze schaarse woorden kunnen halen, is dat wij niet weten waar wij staan. Vermits in de herziening van de begroting voor 1984 opnieuw een krediet wordt ingeschreven voor de tussenkomst van het Rijk, kunnen wij veronderstellen dat men voor een deel van de verplichtingen op zijn stappen is teruggekeerd en bereid is om deze te honoreren. En wij stellen ook vast dat enerzijds, de executieven niet bereid zijn om de schulden die op het Fonds rusten over te nemen en dat anderzijds, geen enkele instantie die schuldenlast wel wil dragen.

Ik doe een beroep op alle senatoren hier aanwezig omdat deze situatie niet mag blijven duren. Het gaat hier om mensen, en instellingen, die al buitengewoon zwak staan, die ingevolge de maatregelen van minister Dehaene reeds behoorlijk zijn getroffen en die nog bepaalde maatregelen hebben te verwachten. In die omstandigheden zou er zo spoedig mogelijk een duidelijke situatie moeten komen, al zij het slechts bij wijze van overgangsmaatregel. Het inkomen van de individuen moet verzekerd blijven en de instellingen waarin personen zijn geplaatst, moeten kunnen overleven.

Is dat te veel gevraagd? Begrijpt men niet dat deze mensen de dupe zijn van het touwtrekken tussen verschillende diensten en dat de instellingen aan de rand van het bankroet staan?

Zonder iemand met de vinger te wijzen doe ik van op deze tribune nogmaals een beroep op uw diensten, mijnheer de minister, om ter gelegenheid van deze behandeling van de begroting een inspanning te doen voor ernstig overleg en er zo spoedig mogelijk voor te zorgen, eventueel door middel van uitvoeringsbesluiten bij de wet van december 1984, dat maatregelen ten aanzien van de minder-validen, zowel indivi-



duel als collectief, worden getroffen. Onder welke naam dat gebeurt, interesseert mij niet.

Ik heb mijn opmerkingen bij deze begroting met opzet uit de contestaire sfeer gehaald, wat natuurlijk niet wil zeggen dat wij deze begroting kunnen goedkeuren.

Het gaat hier niet om een begroting die zich bezighoudt met de vormen van tewerkstelling, de verbetering van de tewerkstelling en de beveiliging van de tewerkstelling, zoals de minister zegt, volgens het verslag.

Dit is doodgewoon een begroting die zich bezighoudt met het beheer van de werkloosheid, en zelfs op dat vlak nog mank loopt. Zolang de begroting van Tewerkstelling en Arbeid iets dergelijks is, kunnen wij ze niet goedkeuren.

Dit geldt des te meer ten aanzien van de regeling van de veiligheid op het werk, waarover hoe langer hoe meer betwisting bestaat. En hierbij verwijs ik naar het pijnlijk ongeval dat zich tijdens het weekend heeft voorgedaan in de Gentse kanaalzone. Het schijnt dat daar tijdig werd gewaarschuwd voor de onveiligheid van de situatie. Aangezien er een conflict bestond tussen twee vennootschappen, tussen twee werkgevers, heeft men vermoedelijk nagelaten tijdig op te treden.

Zelfs op dat gebied is het departement niet meer bij machte om handelend op te treden. Wat mogen wij dan verwachten ten aanzien van de uitdaging van de massale werkloosheid en van de crisis in deze samenleving?

Mijnheer de minister, u biedt geen oplossing. Wij kunnen beamen wat de heer Deconinck zegde, namelijk dat wij met deze begroting niet « op de goede weg » zijn. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op de socialistische banken.*)

#### REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

##### ORDRE DES TRAVAUX

**De Voorzitter.** — Gelet op het beraad dat dezer dagen plaatsvindt, heeft de Eerste minister mij verzocht de bespreking van zijn begroting 1985 en de aanpassing 1984 te verplaatsen naar de week van 25 maart, de laatste week vóór het paasreces.

Dit heeft tot gevolg dat wij noch vanavond, noch morgenvoormiddag openbare vergadering hebben.

La prochaine séance, au cours de laquelle nous examinerons le budget des Postes, Télégraphes et Téléphones, est donc fixée à demain, mercredi 13 mars 1985, à 14 heures.

##### REPRISE DE LA DISCUSSION

##### HERVATTING VAN DE BERAADSLAGING

**M. le Président.** — Nous reprenons la discussion en cours.

Wij hervatten de aan de gang zijnde beraadslaging.

La parole est à M. Hansenne, ministre.

**M. Hansenne,** ministre de l'Emploi et du Travail. — Monsieur le Président, le budget de 1985 du département de l'Emploi et du Travail est le dernier de cette législature. C'est donc l'occasion de juger de la politique qui a été menée au cours des trois dernières années et qui sera poursuivie en 1985.

J'ai été frappé par le fait que de nombreux intervenants ont essayé au cours de ce débat intéressant d'aborder une problématique plus générale plutôt que se livrer à l'examen proprement dit du budget.

Lors de mon arrivée à la tête de mon département, j'ai déclaré que je ne serais pas le ministre du chômage, mais le ministre de l'emploi. Était-ce présomption, folie ou ignorance de ma part? Ai-je eu raison de faire cette déclaration? En tout cas, je ne crois pas que je l'ai faite dans l'ignorance des problèmes que nous allions affronter.

Le ministre de l'Emploi et du Travail du précédent gouvernement appartenait, monsieur Deconinck, à votre parti, et au cours des trois dernières années de cette législature, les chiffres du chômage ont pris une allure incroyablement dramatique.

**M. Deconinck.** — Cela n'avait jamais atteint un demi-milliard!

**M. Hansenne,** ministre de l'Emploi et du Travail. — En moins de trois ans, nous nous sommes trouvés confrontés à une augmentation de demandeurs d'emploi de 190 000 unités. Jamais dans l'histoire de notre pays, nous n'avions connu une telle dégradation du volume de l'emploi. Alors que vous êtes particulièrement soucieux du problème des modérations, je vous fais remarquer que le chômage signifie en définitive pour chaque chômeur un minimum de 40 p.c. de modération salariale.

Je vous signale que ce n'était pas moi, mais mon prédécesseur, qui a décidé de porter le stage des jeunes de 75 à 150 jours. C'est aussi mon prédécesseur qui a pris la mesure de répartir les chômeurs en chefs de ménage, isolés et cohabitants. Cela doit également être pris en considération.

Ma mémoire ne fonctionne pas à éclipses. J'appartenais au gouvernement précédent et, au moment où je devenais ministre de l'Emploi et du Travail et où je faisais ma déclaration, je savais que dans un passé tout récent notre pays avait connu des pertes d'emplois comme jamais nous n'avions eu à en connaître. Aujourd'hui, je continue de ne pas l'oublier, ce que certains représentants de l'opposition sont tentés de faire.

En reprenant la gestion de ce département, je savais aussi que les causes fondamentales qui avaient produit les effets dont j'ai fait état demeuraient.

J'étais conscient que, dans les années qui allaient suivre, nous n'allions pas retrouver miraculeusement un taux de croissance susceptible de recréer les emplois perdus. Les économistes estiment qu'un taux de croissance de 3 p.c. est nécessaire pour promouvoir une création d'emplois satisfaisante. Cette hypothèse est optimiste car, compte tenu des révolutions technologiques, il nous faudrait atteindre un taux beaucoup plus élevé pour maintenir simplement le volume de l'emploi. Le taux de croissance de 1,5 p.c. que nous prévoyons pour 1985, tranche de manière très nette par rapport à celui des cinq dernières années, mais il n'est pas suffisant.

En outre, je savais qu'une seconde cause des pertes d'emplois que nous avions subies au cours des années précédentes demeurerait, à savoir l'accroissement de la population active auquel le rapporteur a fait référence tout à l'heure. L'augmentation de la population active que nous avons connue ces dernières années, va peu à peu diminuer mais l'augmentation demeurera.

Au surplus, je savais pertinemment que le déficit des finances publiques nous priverait d'un moyen aisé de création d'emplois, abondamment utilisé au cours des dix dernières années, et qui consistait tout simplement à augmenter le nombre de fonctionnaires dans certains départements et parastataux.

J'étais conscient qu'une série d'éléments du passé influencerait encore notre politique et produirait les mêmes effets.

Sachant donc très bien que les données fondamentales du jeu économique allaient engendrer des pertes d'emplois, j'ai néanmoins déclaré que je ne voulais, en aucun cas, être le ministre du chômage. J'ai donc décidé de mener en matière d'emploi une politique active, susceptible de dégager et des idées neuves et de nouvelles formules.

Lorsque je suis devenu ministre de l'Emploi et du Travail, je n'avais à ma disposition que les outils mis en place cinq ans auparavant par M. Spitaels. Hormis cela, je ne disposais d'aucun moyen.

Fin 1981, et surtout au cours de l'année 1982, nous avons mis en œuvre une politique dont je ne crois pas utile de rappeler les éléments fondamentaux puisqu'ils sont repris dans le rapport.

L'année 1982 peut certainement être considérée comme une mauvaise année sur le plan du chômage, comme les années 1981, 1980 et 1979 d'ailleurs. Pourquoi? Parce qu'il a fallu disposer du temps nécessaire pour mettre au point une série de mécanismes légaux et réglementaires permettant de mener une nouvelle politique dans ce domaine.

Un an après mon entrée en fonction, en février 1983, nous avons passé la barre des 500 000 chômeurs. Depuis, le volume du chômage a été stabilisé et le nombre de chômeurs oscille actuellement autour de ce chiffre.

Les phénomènes accidentels du début de cette année — et nous y reviendrons — n'ont pu, j'en suis convaincu, changer quoi que ce soit à la tendance fondamentale qui s'inscrit depuis lors dans les statistiques « désaisonnalisées » du chômage.

Grâce à la politique que nous avons menée, nous sommes parvenus à infléchir, de manière significative, une tendance qui avait commencé en 1973, s'était poursuivie jusqu'en 1981 et avait conduit, année après année, à une augmentation sensible du chômage.

Ces résultats sont probants et ne peuvent être niés, surtout en ce qui concerne le chômage des jeunes.

Je ne veux pas vous abreuer de chiffres, bien que d'aucuns en aient abusé, mais permettez-moi cependant de vous rappeler qu'en décembre 1981, il y avait 209 400 jeunes demandeurs d'emploi âgés de moins de 25 ans, chômeurs complets, indemnisés ou non. En février 1985, ils étaient au nombre de 196 890.

Vous avez, monsieur Deconinck, fait allusion à certaines affiches placardées en Flandre.

Permettez-moi d'évoquer, à mon tour, le slogan repris sur certaines affiches qu'on peut voir en Wallonie et à Bruxelles: « On n'a pas le droit d'en faire des chômeurs! » On a certes tout à fait raison d'affirmer cela, mais pourquoi ne l'a-t-on pas fait?

Dans l'état actuel des choses, je n'ai pas ajouté un seul chômeur de moins de 25 ans au nombre dont j'ai hérité en devenant ministre de l'Emploi et du Travail; maintenant une diminution s'amorce. Je crois pouvoir dire que ce résultat est extrêmement important et témoigne des efforts faits en ce domaine comme en d'autres d'ailleurs.

Oui, nous devons améliorer la croissance, mais il faut également dégager des formules originales d'aménagement et de partage du temps de travail et nous avons multiplié les initiatives à cet égard. Oui, il faut relancer les initiatives et recréer l'esprit d'entreprise. Oui, il faut s'occuper de la formation et du développement professionnel d'un certain nombre de chômeurs, et notamment des jeunes.

Je rappelle qu'au cours de ces dernières années, nous avons multiplié toute une série d'initiatives. Je suis frappé, et je l'ai dit tout à l'heure, que, d'entrée de jeu, le rapporteur a placé la réflexion à un niveau très élevé en soulignant une série de problèmes auxquels tous les groupes politiques de cette assemblée seront confrontés demain. Dans quelques mois, nous irons aux urnes, nous aurons peut-être un autre gouvernement. Chacun devra donc faire ses choix.

Il est évident que nous devons tous nous interroger sur les conditions nécessaires pour retrouver des taux de croissance satisfaisants. Je ne suis pas un partisan de la croissance zéro; je ne suis pas un rêveur et il faut se rendre à l'évidence qu'il est absolument indispensable de retrouver des taux de croissance satisfaisants si nous voulons recréer de l'emploi.

Permettez-moi de vous dire, monsieur le rapporteur, ainsi qu'à un certain nombre d'intervenants, qu'à mon avis nous ne pourrions sortir de la spirale du chômage si nous ne sommes pas capables de dégager des formules abaissant de manière drastique le coût du travail. Je pense également qu'au cours de la prochaine législature, nous ne pourrions pas échapper à une révision radicale de nos attitudes et de nos pratiques en cette matière.

Je ne suis pas sûr que ce soit par la voie de la réduction ou d'un autre agencement des cotisations de sécurité sociale que nous y parviendrons, car il s'agit là d'une machine trop lourde et trop compliquée. J'ai quelques idées à cet égard.

Sans une remise en cause fondamentale du coût du travail dans notre pays, nous ne pourrions, j'en suis convaincu, résoudre le problème du chômage.

Comme beaucoup d'orateurs, notamment M. Deworme, j'ai la conviction profonde qu'il sera nécessaire de mener une politique beaucoup plus concertée entre un certain nombre de départements; c'est, par exemple, le cas en matière de formation.

Je rappelle que j'ai fait toute une série de propositions concernant une coopération nouvelle avec les deux départements de l'Education nationale, pour mieux connaître les besoins de l'industrie dans les années à venir. Je souhaite que l'Education nationale et l'Onem se concertent pour mettre en lumière les formations qui sont devenues autant de « culs-de-sac » afin qu'on puisse en avertir les jeunes et leurs parents.

Je pense que toute une série d'autres propositions que j'ai faites seront reprises dans l'actualisation du programme gouvernemental et que nous pourrions, par conséquent, établir d'une manière plus organique des modes de coopération entre le monde de l'éducation nationale et celui du travail représenté par nos divers départements. Cela me paraît être un élément fondamental si nous voulons être capables de faire face aux problèmes de demain.

Les problèmes touchant à la fiscalité devront être examinés le plus rapidement possible. J'ai fait, monsieur Vandermeulen, des propositions au niveau du gouvernement en ce qui concerne la fiscalité et le travail au noir. Mes propositions ne visaient pas simplement à mettre des gens

dans des ASBL, mais aussi à proposer des formes de déductibilité fiscale pour un certain nombre de services ou d'activités.

Je dois avouer que, jusqu'à présent, je ne suis pas parvenu à convaincre mes collègues de la nécessité urgente de consentir des efforts importants dans ce domaine. Je crois qu'il n'est pas possible de plaider pour une société démocratique dans laquelle on demande aux citoyens d'accomplir leur devoir et, finalement, de contraindre de plus en plus de monde à se mettre hors la loi pour satisfaire un certain nombre de besoins légitimes. C'est rendre un mauvais service à la démocratie que de pousser des gens à offrir ou à demander des services au noir, et ce à cause d'une réglementation inadéquate. Je crois donc qu'il est capital de réformer la fiscalité dans ce domaine.

Taux de croissance, coût du travail, formation, fiscalité, constitueront les réponses qui devront être inévitablement apportées si l'on veut résoudre le problème de l'emploi.

A MM. Van In et Peeters, je tiens à dire que, malheureusement, la société ne change pas du jour au lendemain. Les honorables membres ont critiqué l'un et l'autre le fait que nos mesures étaient trop fragmentaires alors qu'ils disposaient, eux, d'un plan plus global et plus cohérent. Je peux aussi concevoir un plan global cohérent, mais lorsqu'on est confronté à la réalité des choses, on se rend compte que les changements ne peuvent se faire que petit à petit et plus lentement que prévu.

J'ai tenté de préciser dans le rapport nos objectifs fondamentaux qui me paraissent se dresser devant nous. J'ai également essayé d'indiquer l'ensemble des mesures que j'ai prises depuis que je suis ministre de l'Emploi et du Travail, c'est-à-dire depuis quelque trois ans.

J'estime que d'autres initiatives doivent encore être prises. Je n'ai jamais prétendu qu'il n'y avait plus rien à faire ni que tout ce que j'avais réalisé était parfait. J'ai dit simplement — et je crois ne pas avoir été démenti par les divers intervenants — que les mesures que nous avons prises étaient nécessaires.

C'est dans cette voie qu'il faudra continuer demain si nous voulons obtenir davantage qu'une simple stabilisation du chômage, résultat certes important, mais qui est loin d'être satisfaisant.

Ne m'accusez donc pas de tenir des propos triomphalistes à cet égard. Je considère que quand une société compte 500 000 chômeurs, elle n'a en aucune manière le droit d'être triomphaliste. Quand un médecin qui a vu la température de son malade augmenter chaque jour parvient enfin à la stabiliser, il n'a cependant aucune raison de se lamenter, bien que ce résultat positif ne signifie pas que le malade soit guéri.

J'en viens à diverses questions plus précises et aux remarques formulées par les intervenants. Tout d'abord, le problème du Fonds pour l'emploi dont ont parlé notamment MM. Egelmiers, Van In et Deconinck.

Je ne sais d'où proviennent les chiffres cités, mais je tiens à signaler que nous avions prévu, dès juillet 1983, pour le budget de 1984, des rentrées au Fonds pour l'emploi dans le chef des entreprises n'ayant pas conclu de convention ou n'ayant pas respecté les conventions, d'un montant de 2,4 milliards.

J'ai déjà rappelé lors de l'examen de la loi de redressement que ces 2,4 milliards étaient à ventiler entre 1,4 milliard dans le secteur des grandes entreprises et 1 milliard dans le secteur des PME.

L'arrêté royal destiné à assurer la perception du milliard dans les PME doit encore être pris par mon collègue des Classes moyennes — cela ne me concerne pas fondamentalement — vraisemblablement vendredi ou, du moins, dans les tout prochains jours, de manière à pouvoir assurer la perception.

Les rentrées de 1,4 milliard dépendent plus directement du ministre de l'Emploi et du Travail. Actuellement, nous enregistrons quelque 600 millions de rentrées. J'ai déjà signalé à plusieurs reprises que des réunions de travail ont lieu qui réunissent fonctionnaires du département de l'Emploi et du Travail et de l'ONSS. Ces fonctionnaires font chaque semaine le point des enquêtes qui ont été effectuées, à la suite desquelles nous lançons un certain nombre de mises en demeure. Les dossiers des entreprises qui refusent de payer sont transmis au service du contentieux.

La différence qui existe actuellement entre le 1,4 milliard prévu et les 600 millions de rentrées ne doit pas être considérée comme de l'argent perdu.

Il s'agit de dettes à recouvrer et, dans la discussion budgétaire que nous menons au sein du gouvernement, nous avons longuement évoqué ce point. Il n'y a aucune raison d'imaginer un seul instant que ces montants passent dans le poste pertes et profits. Il s'agit, en fait, d'aller rechercher dans les entreprises qui n'ont pas respecté les accords 1,4

milliard ou, en tout cas, toutes les sommes dues même si cela doit prendre du temps et même si nous devons passer devant les tribunaux dans un certain nombre de cas.

Je ne voudrais pas entrer dans la polémique sur le contenu des accords, mais attirer l'attention de chacun sur le fait que, par le biais des signatures de conventions qui ont eu lieu au cours des dernières semaines et qui se poursuivent à l'heure actuelle, nous nous sommes trouvés aux prises avec un redoutable problème: celui de savoir, en définitive, combien d'efforts on peut exiger d'une société en vue d'assurer la solidarité entre ceux qui ont encore du travail et ceux qui n'en ont pas.

L'objectif du gouvernement était clair: nous avions demandé que les fruits de la productivité, deux fois 1,5 p.c. en 1985 et en 1986, soient affectés non pas à des augmentations de salaires, mais à la création d'emplois dans les différents secteurs et dans les entreprises.

Vous savez les tentatives nombreuses et variées de se réapproprier le 1,5 p.c. non pas en faveur de l'emploi, mais pour améliorer sa situation et son pouvoir d'achat. Loin de moi de considérer que la défense du pouvoir d'achat soit une chose scandaleuse, mais en regard des efforts de solidarité en faveur des moins bien nantis et des chômeurs se pose un problème redoutable que chacun d'entre nous devrait méditer dès lors qu'il parle de réduction, de partage ou d'aménagement du temps de travail.

Je l'ai dit et je le ferai, il n'est pas question que j'accepte une convention qui, d'une manière claire ou par des voies détournées, conduirait à utiliser le 1,5 p.c. destiné à l'emploi en faveur d'augmentations salariales, de quelque manière que ce soit, directement ou en nature.

Des efforts importants restent à consentir dans la lutte contre le chômage. Si nous pouvions, durant toute l'année 1985 et durant les années suivantes, non seulement stabiliser, mais aussi conduire le chômage à la baisse, nous retrouverions tous des raisons d'optimisme et de volonté qui nous permettraient mieux qu'aujourd'hui de sortir de la crise. Il me paraît, en effet, qu'une partie de nos problèmes vient de notre défaitisme ou de notre scepticisme.

J'en arrive à quelques questions plus précises. M. Claeys m'a demandé s'il n'était pas possible d'aboutir à une harmonisation des différents régimes. Vous avez vous-même évoqué l'idée que ce procédé pourrait conduire à des contrats à durée déterminée ou à des contrats à durée indéterminée.

Un autre problème qui me préoccupe et qu'il faudrait pouvoir régler si nous voulons harmoniser les divers régimes, c'est de savoir si, à tout coup, l'Etat, la collectivité nationale doit prendre en charge la totalité du salaire ou bien si on ne peut demander à un certain nombre d'autres services publics de collaborer à l'opération.

C'est le statut même des chômeurs mis au travail qui implique, à un moment déterminé, au-delà de l'indemnité de chômage, que l'utilisateur paie une partie de la rémunération.

Dans les années à venir, nous devons veiller beaucoup plus qu'aujourd'hui à une harmonisation du statut social, en termes de sécurité sociale, de tous les travailleurs. Il n'est pas normal que le régime le plus ancien, celui des chômeurs mis au travail, conduise les gens à avoir moins de droits à la pension qu'un cadre spécial temporaire ou qu'un troisième circuit de travail.

Je suis plus sceptique quant au problème d'harmonisation de tous les régimes de remise au travail, mais si nous pouvions harmoniser les régimes de sécurité sociale des travailleurs, nous aurions consenti un énorme effort en leur faveur et notamment en faveur des chômeurs mis au travail.

Je suis partisan, M. Claeys, de la formule d'entrée ou d'admission dans le troisième circuit de travail, de personnes n'ayant pas droit à des indemnités de chômage, inscrites au CPAS et ne bénéficiant que du minimex, soit comme isolé, soit comme chef de ménage.

La meilleure des formules serait de continuer sur le double plan national et communal à faire l'effort en matière de minimex, un complément étant apporté par l'Etat.

Je formule l'espoir que, dans le cadre de l'actualisation du programme gouvernemental, nous parviendrons à mettre en œuvre les premières opérations en ce sens.

En matière de prépension, je ne partage pas du tout le calcul qui a été effectué par un certain nombre d'intervenants et qui conduit automati-

quement à faire des prépensionnés des chômeurs déguisés, portant ainsi à un million le nombre des sans-emploi.

Je constate qu'aux termes des accords actuels et dans des secteurs en parfaite santé, les demandes de prépension ou d'abaissement de l'âge de la prépension deviennent une revendication syndicale parmi d'autres. C'est une manière d'assurer des retraites anticipées. Je ne la critique pas. Je dis simplement que manifestement, une modification est en train de s'installer dans un certain nombre de couches sociales: la prépension n'est plus la solution de rechange au chômage, mais une perspective intéressante pour celui qui désire cesser ses activités professionnelles.

Il convient, à mon sens, d'avoir une attitude extrêmement réservée à l'égard de ces prépensions. Dorénavant, il faudra se garder de dire que les prépensionnés sont des personnes qui ont été obligées de choisir ce statut, faute de quoi elles figureraient encore dans les rangs des travailleurs actifs.

Mme Remy-Oger. — C'est peut-être une occasion, monsieur le ministre, de donner du travail à quelqu'un d'autre?

M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. — Nonante-cinq pour cent des accords de prépension conventionnels ne prévoient jamais de remplacement. La prépension est de plus en plus un outil parmi d'autres pour atteindre à la réduction du temps de travail sur l'ensemble de la carrière, et cette formule est extrêmement onéreuse. Prétendre que les prépensionnés seraient tous des demandeurs d'emploi est une assimilation hâtive.

Pourquoi les prépensionnés sont-ils moins nombreux à Bruxelles qu'en Wallonie et en Flandre? De nombreuses prépensions sont intervenues dans des secteurs industriels en déclin. La prépension est une des voies par lesquelles un certain nombre de problèmes sociaux ont pu être réglés dans des secteurs en difficulté. Ainsi, les prépensions ont été nombreuses dans les secteurs du textile et de la sidérurgie, qui se situent essentiellement en Flandre et en Wallonie. Compte tenu de la structure de l'emploi à Bruxelles, le recours à un régime de prépension a été plus limité.

La stabilisation du chômage en général, a-t-on dit, masque l'augmentation du chômage en Wallonie.

Dans le document introductif à ce débat, j'ai souligné que nous avions à faire face à trois crises. Si nous subissons les effets d'une crise internationale, nous connaissons aussi une crise structurelle qui touche plus fondamentalement la Wallonie que la Flandre. Si nous voulons être capables d'apporter des réponses en matière d'emploi à la Wallonie, nous devons mener une politique industrielle spécifique.

Je lui ai apporté mon aide par le développement d'un maximum de PME, mais la politique industrielle échappe, pour l'essentiel, aussi bien à mes compétences qu'à celles de l'Etat central; il s'agit, en effet, d'une compétence régionale. Tant qu'on ne sera pas parvenu à remailler le tissu industriel wallon, nous courons le risque de voir se poursuivre les pertes d'emploi dans une série de secteurs.

Pour aboutir à une réponse globale en matière d'emploi, nous devons, je le répète, développer une stratégie industrielle spécifique.

Je voudrais aborder brièvement les deux derniers points ayant fait l'objet des interventions et d'abord celui de l'article 143 de la réglementation du chômage.

Je tiens à affirmer que je ne mène pas de chasse aux chômeurs. On a évité aujourd'hui, Dieu soit loué! ce genre d'expression. Les statistiques sont claires à cet égard.

J'ai déclaré mon intention de modifier l'article 143.

Je l'ai fait par un arrêté ministériel qui précise la nature du chômage anormalement long et limite, de manière extrêmement draconienne, le nombre de personnes qui pourraient être touchées par l'application de cet article.

La deuxième voie consiste à modifier l'article 143 lui-même. C'est ce que je voudrais faire, dans le but d'éviter que cet article soit du style «tout ou rien». Il fonctionne comme un canon de marine en prévoyant l'exclusion définitive ou non. Des formules plus souples devraient être mises en œuvre. Je possède des propositions très nettes à cet sujet.

J'ai demandé un avis au comité de gestion de l'Onem au mois de novembre. Depuis lors, j'attends. Certains membres du comité de gestion se sont répandus à l'extérieur en remarques de toute nature, mais



j'attends toujours leur avis officiel. Dès que je l'aurai reçu, je soumettrai à mes collègues du Conseil des ministres une proposition de modification de l'article 143. Comme je veux jouer le jeu de la concertation avec l'Onem, j'attends l'avis en question avant de formuler des propositions définitives.

On m'a également interrogé sur le problème de l'Onem, sa régionalisation, sa communautarisation ainsi que sur mes déclarations à cet égard.

La loi du 8 août 1980 communautarise la formation professionnelle et régionalise les services de placement.

Je ne conteste pas que MM. Geens, Poma, Moureaux et Féaux soient compétents dans un certain nombre de secteurs et mènent une politique spécifique. Ce qui me préoccupe et m'inquiète vraiment, c'est que l'Onem fonctionne actuellement comme un système unique appliquant des décisions ou des directives politiques différentes.

Dans quelques mois, nous scinderons complètement l'Onem; il est bien possible que les comités de gestion soient totalement différents. En tant que ministre national, je pourrai demander à la Feb de désigner les représentants patronaux. Du côté flamand, on s'adressera peut-être au VEV et du côté wallon, peut-être à l'Union wallonne des entreprises. Nous aurions donc trois ou quatre comités de gestion différents. Les fonctionnaires seront séparés.

Je m'inquiète vraiment pour les chômeurs eux-mêmes. Je crains qu'un chômeur qui ne fait pas ces distinctions, qui vit difficilement sa situation de sans-emploi, qui désire recevoir son argent, être formé éventuellement et retrouver du travail, ne soit obligé dans un an de courir de bureau en bureau, alors qu'il a déjà à l'heure actuelle le sentiment de vivre une situation à la Kafka. J'ai peur que, pour ces gens, la communautarisation et la régionalisation de l'Onem ne soient une source de complication supplémentaire et ne constituent pour eux un rejet de la part de la société encore plus accentué qu'il ne l'est aujourd'hui. Telles sont mes déclarations.

Il ne m'appartient pas d'apporter la réponse au problème posé. Elle dépend de l'attitude de tous devant la loi du 8 août 1980. Si personne ne veut la modifier, elle restera telle quelle! Que puis-je y faire? En tant que ministre, je suis obligé de l'exécuter.

Je m'interroge sur le point de savoir s'il est bien opportun d'aller jusque-là. Les compétences régionales et communautaires ne peuvent-elles être légitimement exercées dans un système qui continuerait à présenter une forme d'organisation suffisamment cohérente pour apporter une réponse globale au problème des chômeurs? La question sera posée aux communautés et aux régions. Si la réponse est négative, je dirai sans doute «pauvres chômeurs», mais j'exécuterai la loi du 8 août.

Sur ce point, monsieur Van In, j'ai fait préparer une série d'arrêtés d'exécution et un dossier complet pourra probablement être soumis au Comité ministériel pour la réforme des institutions dans quelques semaines. Quelques points politiques doivent encore être examinés. Une concertation devra avoir lieu avec les communautés et les régions. A ce moment-là, les questions que je viens de poser ici le seront à l'ensemble des responsables de la politique de l'emploi qui se prononceront. Je ne freinerai en aucune manière. Je désirais simplement vous poser la question que j'ai posée aux patrons et aux syndicats. Chacun devra prendre ses responsabilités.

La solution proposée est-elle sage ou non? Je considère qu'elle ne l'est pas, mais ma conception de la sagesse ne doit pas nécessairement être partagée par tout le monde. Je tenais simplement à vous faire part de mes préoccupations.

L'emploi est à la fois un problème très général de société, de macro-économie, de politique générale des revenus, de politique générale du coût du travail. C'est en se plaçant dans cette perspective qu'on pourra éventuellement, à un moment donné, arriver à le résoudre. Nous en avons largement débattu. Mais il s'agit aussi, pour ceux qui sont momentanément privés d'emploi, d'une situation dramatique faite de recherche d'emploi, de quête de formation, en résumé, de tout un train-train très pénible et difficile.

En plus de notre réflexion générale sur le sujet, nous devons avoir le souci fondamental de ces gens. Nous savons tous pertinemment bien que nous ne résoudrons pas ce problème d'un coup de cuillère à pot. Personne ne peut dire que, dans un an ou deux, il n'y aura plus de chômeurs. En attendant, nous devons tenir compte de leur vie quotidienne.

Ces deux éléments doivent être pris en considération.

Dernier élément: on a discuté des chiffres de 1985. Ce n'est pas parce que nous avons connu une situation difficile en matière d'emploi, au

cours des mois de janvier et de février, qu'on peut conclure à une dégradation fondamentale du niveau de l'emploi dans notre pays.

Les sorties du chômage se sont effectuées à un rythme moindre au cours de ces derniers mois et cela, pour deux causes fondamentales:

1° Les intempéries, avec la difficulté d'exercer une activité économique normale;

2° Le temps d'attente imposé à un certain nombre de chefs d'entreprise pour l'approbation de leurs conventions.

J'ai approuvé, il y a une dizaine de jours, une série de conventions d'emploi, afin d'assurer très rapidement le maximum d'embauche compensatoire. Dans le cadre des travaux budgétaires que nous menons pour l'instant, nous avons réexaminé très soigneusement les hypothèses économiques et l'évolution de la population active. Nous maintenons nos hypothèses et nos perspectives budgétaires. Nous avons l'ambition — et j'espère que vous admettrez que c'est là une noble ambition — de stabiliser le volume du chômage en 1985.

C'est exact, la situation fut un peu plus difficile en janvier et en février, mais ce n'est pas une raison de modifier nos objectifs. Je rappelle que nous avons passé le cap des 500 000 chômeurs en février 1983. Nous devons nous maintenir le plus près possible de ce chiffre et, si possible, en dessous. Tel est notre objectif en 1985. Je me battraï pour essayer de l'atteindre. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Remy.

Mme Remy-Oger. — Monsieur le Président, M. le ministre a fait allusion à une affiche reproduisant le texte: «On n'a pas le droit d'en faire des chômeurs!»

Cette affiche est effectivement socialiste. Mais il ne faut pas en simplifier la signification: celle-ci est multidirectionnelle. Elle ne s'adresse pas uniquement à vous, mais à l'enseignement et à ceux qui déterminent la politique dans ce domaine. Elle interpelle, je l'ai dit tout à l'heure, les entreprises et les investisseurs, donc les détenteurs de capitaux. Elle concerne les PME, les indépendants et, bien entendu, le monde politique dans ses choix et sa philosophie. L'équipe qui fait actuellement les choix est partagée entre rentabilité du capital par priorité, la rencontre des problèmes des gens, la diminution du nombre de chômeurs et la diminution du déficit des finances publiques.

Au moment où le gouvernement doit faire ses choix, certaines décisions priment et nous regrettons que les victimes involontaires de la crise, c'est-à-dire les sans-travail, puisque ce sont eux qui nous occupent aujourd'hui, en soient parfois l'enjeu.

Je tenais à faire cette mise au point au sujet de la signification de l'affiche, car il me semblait que vous en aviez simplifié quelque peu le slogan. Celui-ci doit être court; mais il est, dans notre esprit, bien plus profond que vous n'avez eu l'air de le dire.

M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. — Dans ce cas, j'irai en coller avec vous! (*Sourires.*)

Mme Remy-Oger. — Je vous attends!

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene behandeling gesloten en gaan wij over tot het onderzoek van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

#### PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1985

##### Discussion et vote des articles

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1985

##### Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de 1985.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor 1985.

Bij de begrotingstabel stelt de heer Van In volgend amendement voor:

«Titel I. — Lopende uitgaven  
Sectie 31. — Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid  
Hoofdstuk 01. — Diversen  
Niet economisch verdeeld

Artikel 01.01. — Uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor hertewerkstelling (blz. 12).

Het krediet van 33 973,4 miljoen frank terug te brengen tot 1 950,6 miljoen frank.

Vermindering: 32 022,8 miljoen frank.

Verantwoordingsprogramma  
De verantwoording (blz. 43) te vervangen als volgt:

Hoofdstuk 01. — Diversen  
Niet economisch verdeeld

Artikel 01.01. — Uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor hertewerkstelling (blz. 43).

Dit krediet is samengesteld als volgt:

I. Uitgaven (in duizendtallen franken)

A. Hertewerkstelling:

7. Interdepartementaal Begrotingsfonds ter bevordering van de Werkgelegenheid (3 000): . . . . . F 1 000 000

B. Andere:

Behoud van de tekst van het ontwerp: . . . . . 950 600

Totaal van de uitgaven: . . . . . F 1 950 600

II. Ontvangsten: nihil

Uitgaven: . . . . . F 1 950 600

Ontvangsten: . . . . . —

Staatstoelage: . . . . . F 1 950 600.»

«Titre 1<sup>er</sup>. — Dépenses courantes  
Section 31. — Ministère de l'Emploi et du Travail  
Chapitre 01. — Divers  
Non réparti économiquement

Article 01.01. — Dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de remise au travail (p. 12).

Ramener le crédit de 33 973,4 millions de francs à 1 950,6 millions de francs.

Réduction: 32 022,8 millions de francs.

Programme justificatif  
Remplacer la justification (p. 43) par ce qui suit:

Chapitre 01. — Divers  
Non réparti économiquement

Article 01.01. — Dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de remise au travail (p. 43).

Ce crédit est composé comme suit:

I. Dépenses (en milliers de francs)

A. Remise au travail:

7. Fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'emploi (3 000): . . . . . F 1 000 000

B. Autres:

Maintien du texte du projet: . . . . . 950 600

Total des dépenses: . . . . . F 1 950 600

II. Recettes: nihil

Dépenses: . . . . . F 1 950 600

Recettes: . . . . . —

Subside de l'Etat: . . . . . F 1 950 600.»

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, het amendement dat ik wens te verdedigen is niet nieuw. Het is voor de derde of de vierde maal, weliswaar in een gewijzigde vorm, dat ik een gelijkaardige wijziging van de budgettaire middelen vraag.

Het is wellicht nuttig ons uitgangspunt in herinnering te brengen. De bevoegdheid inzake de vormen van de tegemoetkoming ten opzichte van de werklozen, meer bepaald de plaatsing van de werklozen in het kader van de tewerkstelling door ondergeschikte besturen, door natuurlijke personen of rechtspersonen is, ingevolge de bijzondere wet op de staats-hervorming, uitdrukkelijk aan de executieven toegewezen, hoewel de budgettaire middelen daarvoor nog altijd op de begroting van Tewerkstelling en Arbeid zijn ingeschreven.

Derhalve, hierin van mening verschillend met de minister, zijn wij van oordeel dat, wanneer men het principe huldigt dat de politiek van wedertewerkstelling en de begeleiding van deze politiek een zaak is van de gemeenschap, men ook aan de gemeenschappen de middelen moet geven om de financiële begeleiding van deze politiek mogelijk te maken.

Derhalve vragen wij dat deze middelen als dusdanig zouden worden gelicht uit dit budget en gereserveerd voor de regionale instanties.

M. le Président. — La parole est à M. Hansenne, ministre.

M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail. — Monsieur le Président, deux choses doivent être prises en considération.

D'abord, l'amendement de M. Van In contrevient à la loi du 8 août 1980, par sa volonté d'attribuer aux régions une compétence qui revient à l'Etat central. Il n'est pas possible de modifier la loi du 8 août 1980 par un amendement au budget de l'Emploi et du Travail.

A supposer que mon raisonnement soit faux, l'amendement de M. Van In implique, à tout le moins, une modification par voie budgétaire à la loi du 9 août 1980, ce qui, de toute manière, n'est pas davantage admissible.

En conséquence, pour l'une ou l'autre raison, en laissant de côté le débat de fond, je demande le rejet de cet amendement.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article du tableau auquel il se rapporte sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over het artikel van de tabel waarop het betrekking heeft zijn aangehouden.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion des autres articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand meer het woord vraagt in de behandeling van de andere artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 5-XVII-1 et 2, session 1984-1985, du Sénat).

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 5-XVII-1 en 2, zitting 1984-1985, van de Senaat).

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

Kredieten voor de lopende uitgaven (titel I)  
en de kapitaaluitgaven (titel II)

Artikel 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1985 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

|                            | Kredieten |
|----------------------------|-----------|
|                            | —         |
| TITEL I                    |           |
| Lopende uitgaven . . . . . | 91 323,4  |
| TITEL II                   |           |
| Kapitaaluitgaven . . . . . | 18,0      |
| Totalen . . . . .          | 91 341,4  |

Die kredieten worden opgesomd onder de titels I en II van de hierbgaande tabel.

*Crédits pour les dépenses courantes (titre I)  
et pour les dépenses de capital (titre II)*

Article 1<sup>er</sup>. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de l'Emploi et du Travail, afférentes à l'année budgétaire 1985, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs):

|                               | Crédits         |
|-------------------------------|-----------------|
| <b>TITRE I</b>                |                 |
| Dépenses courantes . . . . .  | 91 323,4        |
| <b>TITRE II</b>               |                 |
| Dépenses de capital . . . . . | 18,0            |
| <b>Totaux . . . . .</b>       | <b>91 341,4</b> |

Ces crédits sont énumérés aux titre I et II du tableau annexé à la présente loi.

— Aangehouden.

Réservé.

*Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven*

Art. 2. In afwijking van artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de richting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten worden verleend:

1° Tot een maximumbedrag van 750 000 frank, aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement, andere dan die bedoeld onder 2°, 3° en 4° hierna, die er uitgaven mee mogen betalen welke 100 000 frank niet overschrijden;

2° Tot een maximumbedrag van 500 000 frank, aan de rekenplichtige van de sociale dienst, die er uitgaven mee mag vereffenen, bedoeld onder artikel 11.05 van sectie 31 van titel I van de bij deze wet gevoegde tabel en welk ook het bedrag ervan weze;

3° Tot een maximumbedrag van 15 000 000 frank aan de buitengewone rekenplichtige van het departement, algemene administratieve diensten, met het oog op de uitbetaling van de schuldvorderingen die geen 100 000 frank overschrijden, en welk ook het bedrag moge zijn van de verbruikskosten van water, van gas en van elektriciteit en de kosten van telefoon;

4° Welke 750 000 frank overschrijden, aan de rekenplichtigen belast met het financieren van opdrachten, die gemachtigd worden de nodige voorschotten ter beschikking te stellen van de personen belast met een opdracht in het buitenland, zelfs indien deze voorschotten 100 000 frank overschrijden.

*Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes*

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, peuvent être consenties des avances de fonds:

1° D'un montant maximum de 750 000 francs, aux comptables extraordinaires du département, autres que ceux visés aux 2°, 3° et 4° ci-après, qui sont autorisés à payer, au moyen de ces avances, les dépenses n'excédant pas 100 000 francs;

2° D'un montant maximum de 500 000 francs, au comptable du service social qui est autorisé à liquider, au moyen de ces avances, les dépenses, quel qu'en soit le montant, prévues à l'article 11.05 de la section 31 du titre I du tableau annexé à la présente loi;

3° D'un montant maximum de 15 000 000 de francs, au comptable extraordinaire du département, services administratifs généraux, à l'effet de payer les créances n'excédant pas 100 000 francs, ainsi que, quels qu'en soient les montants, les frais de consommation d'eau, de gaz et d'électricité et les frais de téléphone;

4° D'un montant supérieur à 750 000 francs aux comptables chargés de financer les missions, qui sont autorisés à mettre les avances nécessaires à la disposition des personnes chargées d'une mission à l'étranger, même si ces avances excèdent 100 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. De minister van Tewerkstelling en Arbeid is ertoe gemachtigd provisies te verlenen aan de deskundigen en gerechtsdeurwaarders, die voor rekening van zijn departement optreden.

Art. 3. Le ministre de l'Emploi et du Travail est autorisé à accorder des provisions aux experts et huissiers de justice qui interviennent pour compte de son département.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. De betaling van de geboortetoelagen en de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgesteld door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

Art. 4. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Het krediet met betrekking tot de kredieturen, uitgetrokken op artikel 33.06.02 van sectie 31, titel I, kan worden overgedragen op het artikel 60.02.A van titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

Art. 5. Le crédit relatif aux crédits d'heures, prévu à l'article 33.06.02 de la section 31, titre I, peut être transféré à l'article 60.02.A du titre IV, section particulière du budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Het krediet met betrekking tot de uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor hertewerkstelling, uitgetrokken op artikel 01.01, sectie 31, titel I, mag overgedragen worden naargelang van de behoeften, op artikel 42.01 van dezelfde sectie en van dezelfde titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits akkoord van de minister van Begroting.

Art. 6. Le crédit relatif aux dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de remise au travail, prévu à l'article 01.01 de la section 31 du titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 42.01 de la même section et du même titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Het krediet met betrekking tot het Interdepartementaal Begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid uitgetrokken op artikel 01.01 van sectie 31, titel I, kan overgedragen worden op het artikel 60.06.A van titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

Art. 7. Le crédit relatif au Fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'emploi prévu à l'article 01.01 de la section 31 du titre I peut être transféré à l'article 60.06.A du titre IV, section particulière du budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. Het krediet, ingeschreven op artikel 01.01, sectie 31, titel I (experimenten voor aanpassing van de arbeidstijd), mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op het artikel 60.07.A van titel IV, afzonderlijk sectie van de begroting.

Art. 8. Le crédit, inscrit à l'article 01.01 de la section 31 du titre I (expériences d'aménagement du temps de travail), peut être transféré en fonction des besoins à l'article 60.07.A du titre IV, section particulière du budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. Op het krediet uitgetrokken op het artikel 12.01, sectie 31, titel I, mogen uitgaven van vroegere jaren worden aangerekend.



Art. 9. Sur le crédit prévu à l'article 12.01, section 31, titre I, peuvent être imputées des dépenses d'années antérieures.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Het provisioneel krediet ingeschreven onder het artikel 01.04 van sectie 31 — titel I — van deze begroting mag volgens de behoeften worden verdeeld over de passende artikelen van dezelfde titel door middel van een koninklijk besluit en mits het akkoord van de minister van Begroting.

Art. 10. Le crédit provisionnel inscrit à l'article 01.04 de la section 31 — titre I — du présent budget peut être réparti selon les besoins par voie d'arrêté royal entre les articles appropriés du même titre, et moyennant l'accord du ministre du Budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. Het bedrag van de terugbetalingen door de personeelsleden van het departement voor de leningen toegestaan ten laste van artikel 11.05, sectie 31, mag op het krediet gebracht worden van een bijzondere rekening op titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting, te beheren door de rekenplichtige van de maatschappelijke dienst om opnieuw gebruikt te worden in de vorm van leningen.

Art. 11. Le montant des remboursements effectués par les agents du département pour les prêts consentis à charge de l'article 11.05, section 31, peut être porté au crédit d'un compte spécial ouvert au titre IV, section particulière du budget, à gérer par le comptable du service social, en vue d'être réutilisé sous forme de prêts.

— Aangenomen.

Adopté.

#### Afzonderlijke sectie (titel IV)

Art. 12. De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in de tabel van titel IV gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 4 363 800 000 frank voor de ontvangsten en op 4 729 300 000 frank voor de uitgaven.

#### Section particulière (titre IV)

Art. 12. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au tableau du titre IV joint à la présente loi, sont évaluées à 4 363 800 000 francs pour les recettes et à 4 729 300 000 francs pour les dépenses.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in de tabel van titel IV gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid. De fondsen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid. De fondsen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

Art. 13. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au tableau du titre IV joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A. Les fonds sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B. Les fonds sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — Il sera procédé jeudi aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel zullen donderdag plaatshebben.

#### PROJETS DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNÉE BUDGETAIRE 1984

##### Discussion et vote des articles

#### ONTWERPEN VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1984

##### Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi ajustant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de 1984.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor 1984.

Nous examinons en premier lieu le projet de loi faisant l'objet du document n° 6-XVII (1984-1985)-1 du Sénat.

Wij behandelen eerst het ontwerp van wet opgenomen in stuk nr. 6-XVII (1984-1985)-1 van de Senaat.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 6-XVII-1 et 2, session 1984-1985, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 6-XVII-1 en 2, zitting 1984-1985, van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

##### I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten, ingeschreven onder de titel I — lopende uitgaven, en onder de titel II — kapitaaluitgaven, van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1984 worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

| Aanpassingen                                | Gesplitste kredieten      |                         |                         |
|---------------------------------------------|---------------------------|-------------------------|-------------------------|
|                                             | Niet-gesplitste kredieten | Vast-leggings-kredieten | Ordonnancings-kredieten |
| TITEL I                                     |                           |                         |                         |
| Lopende uitgaven                            |                           |                         |                         |
| Bijkredieten voor het lopend jaar . . . . . | 568,9                     | —                       | —                       |
| Verminderings . . . . .                     | 4 188,6                   | —                       | —                       |
| Bijkredieten voor vroegere jaren            | 198,7                     | —                       | —                       |
| TITEL II                                    |                           |                         |                         |
| Kapitaaluitgaven                            |                           |                         |                         |
| Bijkredieten voor het lopend jaar . . . . . | 0,1                       | 14,3                    | 14,3                    |
| Verminderings . . . . .                     | —                         | —                       | —                       |
| Bijkredieten voor vroegere jaren            | —                         | —                       | —                       |

##### I. Ajustement des crédits

Article 1<sup>er</sup>. Les crédits prévus au titre I — dépenses courantes, et au titre II — dépenses de capital, du budget du ministère de l'Emploi et du

Travail de l'année budgétaire 1984, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

| Ajustements                                             | Crédits dissociés     |                      |                       |
|---------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|
|                                                         | Crédits non dissociés | Crédits d'engagement | Crédits d'ordonnement |
| <b>TITRE I</b>                                          |                       |                      |                       |
| <i>Dépenses courantes</i>                               |                       |                      |                       |
| Crédits supplémentaires de l'année courante . . . . .   | 568,9                 | —                    | —                     |
| Réductions . . . . .                                    | 4 188,6               | —                    | —                     |
| Crédits supplémentaires pour les années antérieures . . | 198,7                 | —                    | —                     |
| <b>TITRE II</b>                                         |                       |                      |                       |
| <i>Dépenses de capital</i>                              |                       |                      |                       |
| Crédits supplémentaires de l'année courante . . . . .   | 0,1                   | 14,3                 | 14,3                  |
| Réductions . . . . .                                    | —                     | —                    | —                     |
| Crédits supplémentaires pour les années antérieures . . | —                     | —                    | —                     |
| — Aangenomen.                                           |                       |                      |                       |
| Adopté.                                                 |                       |                      |                       |

## II. Instellingen in de sector van de persoonsgebonden materies in het Brusselse Gewest die tot de bevoegdheid van het Nationaal Parlement en de nationale regering behoren

**Art. 2.** De bevoegde ministers zijn gemachtigd om over te gaan tot de vastlegging, de ordonnanciering en de betaling van uitgaven voorzien in sectie 61, artikel 01.10 (artikelen 4, 16°, en 5, § 1, II, 3, van de wet van 8 augustus 1980).

## II. Etablissements dans le secteur des matières personnalisables qui relèvent dans la Région bruxelloise de la compétence du Parlement national et du gouvernement national

**Art. 2.** Les ministres compétents sont autorisés à procéder à l'engagement, l'ordonnement et le paiement des dépenses prévues à la section 61, article 01.10 (article 4, 16°, et 5, § 1<sup>er</sup>, II, 3, de la loi du 8 août 1980).

— Aangenomen.

Adopté.

## III. Diverse bepalingen

**Art. 3.** Het krediet ingeschreven op het artikel 42.03 van sectie 31, titel I, van onderhavige aanpassing kan overgedragen worden, naargelang van de behoeften, naar het artikel 60.03.A van titel IV, afzonderlijke sectie.

## III. Dispositions diverses

**Art. 3.** Le crédit inscrit à l'article 42.03 de la section 31 du titre I du présent ajustement peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 60.03.A du titre IV, section particulière.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 4.** De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist gedekt worden.

**Art. 4.** Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 5.** Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

**Art. 5.** La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

**M. le Président.** — Il sera procédé jeudi au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen donderdag over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Nous examinons maintenant le projet de loi faisant l'objet du document n° 6-XVII (1984-1985) - 1bis du Sénat.

Wij behandelen nu het ontwerp van wet opgenomen in stuk nr. 6-XVII (1984-1985) - 1bis van de Senaat.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir document n° 6-XVII-1bis, session 1984-1985, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stuk nr. 6-XVII-1bis, zitting 1984-1985, van de Senaat.)

**M. le Président.** — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés;

## I. Kredietaanpassingen

**Artikel 1.** De kredieten, ingeschreven onder de titel I — lopende uitgaven, en onder de titel II — kapitaaluitgaven, van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1984 worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

| Aanpassingen                                | Niet-gesplitste kredieten |
|---------------------------------------------|---------------------------|
| <b>TITEL I</b>                              |                           |
| <i>Lopende kredieten</i>                    |                           |
| Bijkredieten voor het lopend jaar . . . . . | —                         |
| Verminderings . . . . .                     | —                         |
| Bijkredieten voor vroegere jaren . . . . .  | 14,5                      |
| <b>TITEL II</b>                             |                           |
| <i>Kapitaaluitgaven</i>                     |                           |
| Bijkredieten voor het lopend jaar . . . . . | —                         |
| Verminderings . . . . .                     | —                         |
| Bijkredieten voor vroegere jaren . . . . .  | —                         |

## I. Ajustement des crédits

**Article 1<sup>er</sup>.** Les crédits prévus au titre I — dépenses courantes, et au titre II — dépenses de capital, du budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1984, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

|                                                   |                       |
|---------------------------------------------------|-----------------------|
| Ajustements                                       | Crédits non dissociés |
|                                                   | —                     |
| <b>TITRE I</b>                                    |                       |
| <i>Dépenses courantes</i>                         |                       |
| Crédits supplémentaires de l'année courante . . . | —                     |
| Réductions . . . . .                              | —                     |
| Crédits supplémentaires pour années antérieures . | 14,5                  |

|                                                   |   |
|---------------------------------------------------|---|
| <b>TITRE II</b>                                   |   |
| <i>Dépenses de capital</i>                        |   |
| Crédits supplémentaires de l'année courante . . . | — |
| Réductions . . . . .                              | — |
| Crédits supplémentaires pour années antérieures . | — |
| — Aangenomen.                                     |   |
| Adopté.                                           |   |

**Art. 2.** De bijkredieten vorige jaren die opgesomd worden in de bij deze wet gevoegde tabel worden bij het begrotingsjaar 1983 gehecht.

**Art. 2.** Les crédits supplémentaires années antérieures détaillées au tableau annexé à la présente loi sont rattachés à l'année budgétaire 1983.

— Aangenomen.

Adopté.

### III. Diverse bepalingen

**Art. 3.** De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist gedekt worden.

### III. Dispositions diverses

**Art. 3.** Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 4.** Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

**Art. 4.** La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

**M. le Président.** — Il sera procédé jeudi au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen donderdag over het ontwerp van wet in zijn geheel.

## COMMISSIES — COMMISSIONS

### Wijzigingen — Modifications

**De Voorzitter.** — Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies:

1° In de commissie voor de Buitenlandse Handel:

Zou de heer Wintgens wijlen de heer Gramme als plaatsvervangend lid vervangen;

Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions:

1° A la commission du Commerce extérieur:

M. Wintgens remplacerait feu M. Gramme comme membre suppléant;

2° A la commission de l'Enseignement et de la Science:

M. Kevers remplacerait feu M. Gramme comme membre suppléant;

2° In de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap:

Zou de heer Kevers wijlen de heer Gramme als plaatsvervangend lid vervangen;

3° In de commissie voor de Financiën:

Zou de heer Wintgens wijlen de heer Gramme als effectief lid vervangen;

3° A la commission des Finances:

M. Wintgens remplacerait feu M. Gramme comme membre effectif;

4° In de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden:

Zou de heer Wintgens wijlen de heer Gramme als effectief lid vervangen;

4° A la commission de l'Intérieur:

M. Wintgens remplacerait feu M. Gramme comme membre effectif;

5° In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen:

Zou de heer Wintgens de heer Kevers als plaatsvervangend lid vervangen;

5° A la commission des Relations extérieures:

M. Wintgens remplacerait M. Kevers comme membre suppléant;

6° A la commission de la révision de la Constitution et des réformes des institutions:

M. Kevers remplacerait feu M. Gramme comme membre suppléant.

6° In de commissie voor de herziening van de Grondwet en de hervorming der instellingen:

Zou de heer Kevers wijlen de heer Gramme als plaatsvervangend lid vervangen.

Pas d'opposition?

Geen bezwaar?

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

## PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

### Dépôt — Indiening

**M. le Président.** — M. Roland Gillet a déposé une proposition de loi instaurant le travail au profit de la communauté comme peine de substitution.

De heer Roland Gillet heeft ingediend een voorstel van wet tot invoering van arbeid voor de gemeenschap als vervangende straf.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

## VOORSTEL — PROPOSITION

### Indiening — Dépôt

**De Voorzitter.** — De heer Boel heeft ingediend een voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

M. Boel a déposé une proposition de déclaration de révision de la Constitution.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.